

STENOGRAFSKE BELEŠKE
NARODNE SKUPŠTINE
KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

GODINA 6

BEOGRAD 1937 GODINE

KNJIGA 3

XLVI REDOVNI SASTANAK

NARODNE SKUPŠTINE
KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

DRŽAN 2 JULA 1937 GODINE U BEOGRADU

PRETSEDAVAO:

PRETSEDNİK

STEVAN ĆIRIĆ

SEKRETAR:

TODOR M. ŽIVKOVIĆ

Prisutni g. g. Ministri: Pretsednik Ministarskog saveta i Ministar inostranih poslova dr. Milan Stojadinović, Ministar unutrašnjih poslova dr. Anton Korošec, Ministar bez portfelja dr. Šefkija Behmen, Ministar pravde dr. Nikola Subotić, Ministar socijalne politike i narodnog zdravlja Dragiša J. Cvetković, Ministar trgovine i industrije dr. Milan Vrbanić, Ministar građevina dr. Marko Kožul, Ministar šuma i rudnika Đura Janković, Ministar bez portfelja Miho Krek, Ministar fizičkog vaspitanja naroda dr. Josip Rogić, Vladin poverenik pri pretresu predloga zakona o istupima Aleksandar J. Kuzmanović, generalni inspektor Ministarstva unutrašnjih poslova.

POČETAK U 10,55 ČASOVA

SADRŽAJ

Pre dnevnog reda: 1 — Čitanje i usvajanje zapisnika XLV redovnog sastanka;

2 — Saopštenje odborskih izveštaja: Odbora za proučavanje predloga zakona o izmeni naziva srezova „Veliki Bečkerek“ i „Nova Kanjiža“; Odbor za proučavanje zakonskih predloga o međunarodnim ugovorima i sporazumima: o predlogu zakona o sporazumu o pomorskim signalima, zaključenom u Lisabonu 23 oktobra 1930 godine; o predlogu zakona o dopunskom sporazumu uz prilog B. Ugovora o trgovini i plovidbi, zaključenog u Beogradu 22 juna 1926 godine, između Kraljevine Jugoslavije i Kraljevine Albanije o pograničnom prometu u pogledu Skadarskog tržišta, zaključenog i potpisanog u Beogradu 5 maja 1934 godine između Kraljevine Jugoslavije i Kraljevine Albanije; o predlogu zakona o trgovinskom ugovoru sa priložima A. i B. (tarifске liste) prilogom C. (sporazum o veterinarskom-policijskom postupku pri uvozu i provozu životinja, životinjskih delova i životinjskih proizvoda) i zaključnom protokolu, zaključenim i potpisanim u Beogradu 1 maja 1934 godine; o predlogu zakona o razmeni nota na dan 21 marta 1936 godine, između Ministarstva inostranih poslova Kraljevine Jugoslavije i Nemačkog izvanred-

nog poslanika i opunomoćenog Ministra, kojom se na temelju sporazuma zaključenih februara meseca 1935 godine u Minhenu, na zajedničkom zasedanju Vladinih odbora, obrazovanih na osnovu člana 35 jugoslovensko-nemačkog Trgovinskog ugovora od 1 maja 1934 godine, menjaju prilog B. i zaključni protokol Trgovinskog ugovora; o predlogu zakona o dopunskom sporazumu sa završnim protokolom i izmenom nota, koje čine njegov sastavni deo uz Sporazum od 25 aprila 1932 godine, dodat Ugovoru o trgovini i plovidbi između Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca i Kraljevine Italije od 14 jula 1924 godine, zaključenom i potpisanom u Rimu 4 januara 1934 godine;

3 — Saopštenje izveštaja Verifikacionog odbora o verifikaciji poslaničkog mandata Živojina Arandelića državnog savetnika u penziji za Srez oraški, izabranog na listi dr. Vladimira Mačeka 5 maja 1935 godine;

4 — Saopštenje interpelacija narodnih poslanika: Milana Mravljea na Pretsednika Ministarskog saveta i Ministra inostranih poslova o nezakonitom postupanju Bana Dravske banovine i Upravnika ljubljanske policije za vreme bavljenja u pomenutoj banovini Pretsednika Jugoslovenske nacionalne stranke i usvajanje prvenstva; Boška Zeljkovića i drugova na Mi-

nistra trgovine i industrije o štrajku daka Srednje tehničke škole u Sarajevu decembra meseca 1936 godine i usvajanje prvenstva; Antona Kersnika i drugova na Ministra unutrašnjih poslova o ubistvu studenta Rudolfa Dolinara, koje su ubistvo izvršile pristalice Jugoslovenske nacionalne stranke; dr. Jure Kocea i drugova na Ministra unutrašnjih poslova o cepanju državne zastave od strane trojice organizovanih pristalica Jugoslovenske nacionalne stranke; dr. Franca Klara i drugova na Ministra fizičkog vaspitanja naroda o demonstracijama prilikom požara Sokolskog paviljona u Ljubljani i postupanju demonstranata prema vatrogascima; Mihaela Brenčiča na Ministra unutrašnjih poslova o demonstracijama prilikom požara Sokolskog paviljona u Ljubljani i postupanju demonstranata prema vatrogascima; Rudolfa Peveca na Ministra unutrašnjih poslova o požaru muzičkog paviljona na letnjem Sokolskom vežbalištu u Ljubljani; na Ministra fizičkog vaspitanja naroda o požaru muzičkog paviljona na Sokolskom vežbalištu u Ljubljani; dr. Andrea Veblea i drugova na Ministra unutrašnjih poslova o rasturanju klevetničkih letaka protivu državnih vlasti na području Dravske banovine; Avgušтина Lukačiča na Ministra unutrašnjih poslova o nepristojnom ponašanju sreskog načelnika u Ptuju dr. Jovana Videca, 24 juna ove godine;

5 — Saopštenje izveštaja Ministra o odgovorima na interpelacije narodnih poslanika;

6 — Molbe za odsustva narodnih poslanika;

7 — Odgovor Pretsednika Narodne skupštine Stevana Ćirića na kratko pitanje dr. Srpka Vukanovića, narodnog poslanika.

Govornici: Mita Dimitrijević (primedba na zapisnik), Vojislav Lazić (primedba na zapisnik), sekretar Narodne skupštine Todor Živković (dva puta), Pretsednik Ministarskog saveta i Ministar inostranih poslova dr. Milan Stojadinović, Ministar trgovine i industrije dr. Milan Vrbanić, Pretsednik Narodne skupštine Stevan Ćirić (šest puta), dr. Srpko Vukanović.

8 — Saopštenje Ukaza Kraljevskih Namesnika, da je postavljen Aleksandar J. Kuzmanović, generalni inspektor Ministarstva unutrašnjih poslova, za Vladinog poverenika pri pretresu zakonskog predloga o istupima.

Dnevni red: Pretres u načelu izveštaja Odbora za proučavanje predloga zakona o istupima.

Govornici: Izvestilac većine Dušan Perović, izvestilac manjine dr. Luka Šoški, Ministar unutrašnjih poslova dr. Anton Korošec, Milenko Glišić, Milan Mravlje, Vojislav Lazić, Mihael Brenčič (radi ličnog objašnjenja), Pretsednik Narodne skupštine Stevan Ćirić (deset puta).

Pretsednik Stevan Ćirić Gospodo narodni poslanici, imam čast otvoriti XLVI redovni sastanak Narodne skupštine. Molim gospodina sekretara da izvoli pročitati zapisnik prethodnog sastanka.

Sekretar Todor Živković pročita zapisnik XLV redovnog sastanka Narodne skupštine.

Pretsednik Stevan Ćirić Ima li ko od gospode narodnih poslanika kakvu primedbu na zapisnik? (*Mita Dimitrijević:* Molim za reč). Reč ima narodni poslanik g. Mita Dimitrijević.

Mita Dimitrijević: Gospodo narodni poslanici, u zapisniku se kaže da je g. Obren Savić bio izazvan mojim govorom. Vi ste, gospodo, svedoci kako sam ja sa velikim poštovanjem govorio o g. Obrenu Saviću,

kako smo svi ovde priznali njegov nacionalni rad i njegove muke i nevolje koje je pretrpeo, tako da sam ja uzeo na sebe da kažem da vodim više računa o njegovom dostojanstvu, kad ne plediram za njegovu penziju ovde u Skupštini. I prema tome ostajem pri tome da nisam ni malo izazvao g. Obrena Savića i da sam sa velikim poštovanjem branio njegovo dostojanstvo, bolje nego li njegovi drugovi, jer mi je i on sam dao za pravo, kad mi je kazao da on ne želi da se njegovo pitanje ovde povlači. Prema tome ostajem pri tome da sam ja najbolje govorio o njemu kao nacionalnom radniku i o njegovim mukama i patnjama. Ali sam isto tako tvrdio da je i inkompatibilno da dobije penziju i da bude narodni poslanik. (*Života Milanović:* Ali si kazao da je dobio 30 hektara, što nije tačno).

Pretsednik Stevan Ćirić Gospodine Milanoviću upozoravam Vas da ne upadate u reč. (*Vojislav Lazić:* Molim reč). Ima reč g. Vojislav Lazić.

Vojislav Lazić Gospodo narodni poslanici, mi smo juče bili svi svedoci da je Narodna skupština primila moju primedbu učinjenu na zapisnik. Na poziv g. Pretsednika Skupštine, da poslanici koji primaju primedbu sede, a koji ne primaju ustanu, većina je sedela, a manjina je ustala, i, prema tome, ja sam očekivao da će Pretsednik objaviti da je moja primedba primljena. U onome momentu ja sam i mislio da je tako Pretsednik i objavio, jer utisak je ostao kod celokupne opozicije, koja je moju primedbu primila, da je zaista g. Pretsednik objavio da je primedba primljena. Medutim, sada vidim iz zapisnika da je Pretsednik konstatovao da moja primedba nije primljena nego odbačena. Ja, gospodo, protestujem protiv ovakvog vođenja zapisnika sednica. Ja znam da g. Pretsednik ima svoje diskreciono pravo da procenjuje rezultat glasanja, ali ja ga molim da to svoje diskreciono pravo upotrebi potpuno objektivno i onako kako jeste. Ja još jedanput tvrdim da je većina poslanika juče primila moje primedbe na zapisnik i zato protestujem protiv ovoga zapisnika koji nije tačan.

Pretsednik Stevan Ćirić: Ima reč g. sekretar da se izjasni o stavljenim primedbama.

Sekretar Todor Živković: Gospodo narodni poslanici, primedbu g. Mite Dimitrijevića ne mogu primiti, jer on juče uopšte nije ni dobio reč. Prema tome njegova je primedba deplasirana, po mome mišljenju, te je uopšte ne mogu primiti. (Jedan glas sa leveice: Šta to znači deplasirana?!)

Isto tako ne mogu primiti ni primedbu g. Vojislava Lazića, jer je pravo g. Pretsednika da on konstatuje kako je glasanje izvršeno. On je to juče konstatovao ovde pred Skupštinom onako kako je i u zapisniku izloženo i s toga razloga ne mogu ni ovu primedbu primiti, jer važi ono što g. Pretsednik pred Skupštinom saopšti kao rezultat glasanja.

Pretsednik Stevan Ćirić: Gospodo narodni poslanici, pošto g. sekretar nije primio primedbe na zapisnik, to ostaje da Narodna skupština o tome odluči.

Reč »deplasirana« nije nikakva uvreda i g. sekretar je hteo da kaže samo to da ta primedba nije bila umesna, i ništa više. Gospoda narodni poslanici koji primaju prvu primedbu na zapisnik, primedbu g. Mite Dimitrijevića, neka izvole sedeti, a gospoda koja ne primaju, neka izvole ustati. (Većina ustaje). Objavljujem da primedba na zapisnik g. Mite Dimi-

trijeveća nije primljena. Sad ćemo preći na rešavanje o primedbi g. Vojislava Lazića. Gospoda koja primaju tu primedbu, neka izvole sedeti, a koja ne primaju, neka izvole ustati. (Većina ustaje). Objavljujem da ni ova primedba na zapisnik nije primljena. Prema tome, zapisnik je primljen onako kako je i pročitano.

Izvolite čuti odborske izveštaje.

Sekretar Todor Živković (saopštava): Odbor za proučavanje predloga zakona o izmeni naziva srezova »Veliki Bečkerek« i »Nova Kanjiža« podnosi Narodnoj skupštini svoj izveštaj o predlogu zakona o izmeni naziva srezova »Veliki Bečkerek« i »Nova Kanjiža« (Vidi prilog);

Odbor za proučavanje zakonskih predloga o međunarodnim ugovorima i sporazumima podnosi Narodnoj skupštini svoj izveštaj:

O predlogu zakona o sporazumu o pomorskim signalima sa pravilnikom o izvesnim kategorijama pomorskih signala, zaključenim u Lisabonu 23 oktobra 1930 godine. (Vidi prilog);

O predlogu zakona o dopunskom sporazumu uz prilog B. Ugovora o trgovini i plovidbi, zaključenog u Beogradu 22 juna 1926 godine, između Kraljevine Jugoslavije i Kraljevine Albanije o pograničnom prometu u pogledu skadarskog tržišta, zaključenom i potpisanom u Beogradu 5 maja 1934 godine između Kraljevine Jugoslavije i Kraljevine Albanije. (Vidi prilog);

O predlogu zakona o trgovinskom ugovoru sa prilogima A i B (tarifske liste), prilogom C (sporazum o veterinarsko-policijskom postupku pri uvozu i prevozu životinja, životinjskih delova i životinjskih proizvoda) i Zaključnom protokolu, zaključenim i potpisanim u Beogradu 1 maja 1934 godine. (Vidi prilog);

O predlogu zakona o razmeni nota na dan 21 marta 1936 godine, između Ministra inostranih poslova Kraljevine Jugoslavije i Nemačkog izvanrednog poslanika i opunomoćenog Ministra, kojom se, na temelju sporazuma zaključenih februara meseca 1935 godine u Minhenu na zajedničkom zasedanju Vladinih odbora, obrazovanih na osnovu čl. 35 jugoslovensko-nemačkog Trgovinskog ugovora od 1 maja 1934 godine, menjaju prilog B i zaključni protokol Trgovinskog ugovora. (Vidi prilog);

O predlogu zakona o dopunskom sporazumu sa završnim protokolom i izmenom nota, koje čine njegov sastavni deo, uz Sporazum od 25 aprila 1932 godine, dodat Ugovoru o trgovini i plovidbi između Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca i Kraljevine Italije od 14 jula 1924 godine, zaključenom i potpisanom u Rimu 4 januara 1934 godine. (Vidi prilog).

Pretsednik Stevan Ćirić: Ovi će se izveštaji štampati, razdati gospodi narodnim poslanicima i staviti na dnevni red, kad Narodna skupština bude to odlučila. Izvolite čuti izveštaj Verifikacionog odbora.

Sekretar Todor Živković (saopštava): Verifikacioni odbor podnosi Narodnoj skupštini na rešenje svoj izveštaj o verifikaciji poslaničkog mandata g. Živojina Arandelovića, sa Srez oraški. Ovaj izveštaj glasi:

»NARODNOJ SKUPŠTINI,

Verifikacioni odbor Narodne skupštine primio je preko g. Pretsednika Narodne skupštine poslaničko punomoćstvo g. Arandelovića Živojina, državnog sa-

vetnika u penziji, iz Beograda, izabranog za narodnog poslanika u Srezu oraškom, Banovine dunavske, na listi g. dr. Vladimira Mačeka, predato Narodnoj skupštini 29 juna 1937 godine.

Pošto je pregledao izborna akta, žalbe na izbore i zapisnike Glavnog biračkog odbora, Verifikacioni odbor utvrdio je: da je g. Arandelović Živojin, izabran za narodnog poslanika na listi g. dr. Vladimira Mačeka u Srezu oraškom, Banovine dunavske, da na njegov izbor nije izjavljena nikakva žalba, pa mu je čast predložiti Narodnoj skupštini, da se mandat g. Arandelovića Živojina, državnog savetnika u penziji, iz Beograda, osnaži.

Za izvestioca Odbor je izabrao g. Svetozara Tasića, potpredsednika Verifikacionog odbora.

Pretsednik

Verifikacionog odbora,

Za sekretara, **Dr. Todor Lazarević, s. r.**

Čedomir Zaharić, s. r.

Članovi:

Svetozar Tasić, s. r., Jovan Kašanin, s. r., dr. Ljudevit Auer, s. r., Artur Mahnik, s. r., dr. Ivan Jančić, s. r., Milorad Veselinović, s. r., Anton Kersnik, s. r., Dušan T. Milošević, s. r., Vojislav Nenadić, s. r., Krsto Predovan, s. r., dr. Branko Kalember, s. r., Borivoje D. Antić, s. r.

Pretsednik Stevan Ćirić: Gospodo narodni poslanici, kao što ste videli, ja sam hteo da dam reč izvestiocu ovoga odbora g. Tasiću, ali je g. sekretar radio po uzusu da pročita sam izveštaj kad se pretpostavlja da neće biti po njemu debate. Takvi izveštaji, koji su izvan svake sumnje, obično se primaju jednoglasno, i ja imam čast da zamolim Narodnu skupštinu da i ovaj izveštaj, koji je jednoglasno podnesen od Verifikacionog odbora, već ovom prilikom bez naročitoga stavljanja na dnevni red primi.

Da li je Narodna skupština sa tim saglasna? (Jednodušan odziv: Jeste!) Objavljujem da je izveštaj Verifikacionog odbora primljen i da je g. Živojin Arandelović postao narodni poslanik Narodne skupštine za Srez oraški.

Izvolite čuti interpelacije za koje se traži prvenstvo.

Sekretar Todor Živković (saopštava): G. Mravlje Milan, narodni poslanik, upućuje interpelaciju na g. Pretsednika Ministarskog saveta i Ministra inostranih poslova o nezakonitom postupanju Bana Dravske banovine i Upravnika ljubljanske policije za vreme bavljenja u pomenutoj banovini Pretsednika Jugoslovenske nacionalne stranke i traži da joj se prizna prvenstvo. (Tekst interpelacije otštampan u prilogu 44 redovnog sastanka od 30 juna 1937 god.).

Pretsednik Stevan Ćirić: Reč ima gospodin Pretsednik Ministarskog saveta i Ministar inostranih poslova da se izjasni o prvenstvu ove interpelacije.

Pretsednik Ministarskog saveta i Ministar inostranih poslova dr. Milan M. Stojadinović: Čast mi je izjaviti da primam traženo prvenstvo.

Pretsednik Stevan Ćirić: Prima li Narodna skupština traženo prvenstvo (Prima). Objavljujem da je prvenstvo ovoj interpelaciji priznato. Izvolite čuti dalje.

Sekretar Todor Živković (saopštava): G. Zeljković Boško i drugovi, narodni poslanici, upućuju interpelaciju na gospodina Ministra trgovine i industrije o štrajku daka Srednje tehničke škole u Sara-

jevu decembra meseca 1936 godine i traži da joj se prizna prvenstvo. (Vidi prilog).

Pretsednik Stevan Ćirić: Reč ima gospodin Ministar trgovine i industrije da se izjasni o prvenstvu.

Ministar trgovine i industrije dr. Milan Vrbanić: Čast mi je izjaviti da primam traženo prvenstvo.

Pretsednik Stevan Ćirić: Prima li Narodna skupština traženo prvenstvo? (Prima.) Objavljujem da je priznato prvenstvo ovoj interpelaciji.

Izvolite čuti druge interpelacije.

Sekretar Todor Živković (saopštava): G. Kersnik Anton i drugovi, narodni poslanici, upućuju interpelaciju na g. Ministra unutrašnjih poslova o ubistvu studenta Rudolfa Dolinara, koje su ubistvo izvršile pristalice Jugoslovenske nacionalne stranke. (Vidi prilog);

G. dr. Koce Jure i drugovi, narodni poslanici, upućuju interpelaciju na g. Ministra unutrašnjih poslova o cepanju državne zastave od strane trojice organizovanih pristalica Jugoslovenske nacionalne stranke. (Vidi prilog);

G. dr. Klar Franc i drugovi, narodni poslanici, upućuju interpelaciju na g. Ministra fizičkog vaspitanja naroda o demonstracijama prilikom požara Sokolskog paviljona u Ljubljani i postupanju demonstiranata prema vatrogascima. (Vidi prilog);

G. Brenčič Mihael, narodni poslanik, upućuje interpelaciju na g. Ministra unutrašnjih poslova o demonstracijama prilikom požara Sokolskog paviljona u Ljubljani i postupanju demonstiranata prema vatrogascima. (Vidi prilog);

G. Pevec Rudolf, narodni poslanik, upućuje interpelaciju na g. Ministra unutrašnjih poslova o požaru Muzičkog paviljona na letnjem Sokolskom vežbalištu u Ljubljani. (Vidi prilog);

G. Pevec Rudolf, narodni poslanik, upućuje interpelaciju na g. Ministra fizičkog vaspitanja naroda o požaru Muzičkog paviljona na letnjem Sokolskom vežbalištu u Ljubljani. (Vidi prilog);

G. dr. Andrej Veble i drugovi, narodni poslanici, upućuju interpelaciju na g. Ministra unutrašnjih poslova o rasturanju klevetničkih letaka protiv predstavnika državne vlasti na području Dravske banovine. (Vidi prilog);

G. Lukačič Avguštin, narodni poslanik, upućuje interpelaciju na g. Ministra unutrašnjih poslova o nepristojnom ponašanju sreskog načelnika u Ptuju dr. Jovana Videca, 24 juna ove godine. (Vidi prilog).

Pretsednik Stevan Ćirić: Sve pročitane interpelacije biće upućene nadležnim g. g. Ministrima.

Izvolite čuti izveštaje g. g. Ministara.

Sekretar Todor Živković (saopštava): G. Predsednik Ministarskog saveta i Ministar inostranih poslova izveštava, da će na interpelaciju narodnog poslanika g. Dimitrijevića Mite o pomilovanju osudnika iz Južne Srbije odgovoriti kad prikupi sve potrebne podatke;

G. Ministar unutrašnjih poslova izveštava, da će na sledeće interpelacije odgovoriti kad prikupi sve potrebne podatke: G. Dimitrijevića Mite o pomoći nastradalim od elementarnih nepogoda u Južnoj Srbiji i u ostalim krajevima naše zemlje; g. Inž. Paštrovića Manfreda o zabrani zbora Jugoslovenske nacionalne stranke u Šibeniku 16 maja ove godine;

g. Turka Rajka o požaru Muzičkog paviljona na letnjem vežbalištu Sokola Ljubljana — Matica i o sadržaju komunikea Kraljevske banske uprave Dravske banovine; g. Zdravkovića Jovana o postupku policijskog pisara g. Janka Dragičevića i žandarma 22 aprila ove godine u Podgorici prilikom sahrane šofera Radovana Petrovića; g. Preke Nikole o događaju u Senju 9 maja 1937 godine; g. Zdravkovića Jovana o postupku policijskih i žandarmerijskih organa u Senju na dan 9 maja 1937 godine; g. Zdravkovića Jovana o postupku policijskih organa uprave policije u Skoplju u vezi sa radom policijskih agenata Šefkije Ismailovića i Tefika Šasilarevića.

Pretsednik Stevan Ćirić: Pročitani izveštaji uzimaju se na znanje.

Izvolite čuti molbu jednog narodnog poslanika za odsustvo.

Sekretar Todor Živković (saopštava): G. Mijušković Luka, narodni poslanik, moli mesec dana odsustva.

Pretsednik Stevan Ćirić: Odobrava li Narodna skupština traženo odsustvo? (Odobrava.) Objavljujem da je traženo odsustvo odobreno.

Gospodo narodni poslanici, pre prelaza na dnevni red imam čast da odgovorim na kratko pitanje narodnog poslanika g. dr. Srpka Vukanovića. Ovo pitanje glasi (čita):

„Gospodinu

Pretsedniku Narodne skupštine

Beograd

Na dan 15 juna 1937 godine bila je zakazana konferencija Jugoslovenske nacionalne stranke u Banskog Dubici, na kojoj sam i ja bio prijavljen kao govornik.

Za vreme mojih izlaganja, kada sam počeo govoriti o radu današnje Vlade, organ g. Korošca, Ministra unutrašnjih poslova, raspustio je konferenciju i naredio žandarmima da je rasture.

Ovo je drugi slučaj na putu po Vrbaskoj banovini, da se nama, članovima Jugoslovenske nacionalne stranke"... (Prigovori na levici. — Žagor).

Gospodo narodni poslanici, ako nećete u miru saslušati ni pitanje svoga druga, kada ga sam Predsednik čita, kakav je to onda parlamentarizam?! Ja vas molim za mir. (Nastavlja čitanje pitanja):

„Ovo je drugi slučaj na putu po Vrbaskoj banovini, da se nama članovima Jugoslovenske nacionalne stranke, zakonom priznate i odobrene, koja se zalaže za čuvanje nacionalnog i državnog jedinstva, onemogućuje da možemo bar usmeno naše prijatelje obavestiti o političkoj situaciji u zemlji, pošto to putem štampe nismo u stanju učiniti, jer se štampa nalazi u gvozdanim okovima Vladine cenzure.

Zato upućujem na Vas, Gospodine Predsedniče, sledeća pitanja i molim da mi po čl. 71 i 72 Zakona o poslovnom redu u Narodnoj skupštini na prvoj narednoj sednici izvolite odgovoriti:

1) Na osnovu koga zakona današnja Vlada sprečava nama narodnim poslanicima, pripadnicima Jugoslovenske nacionalne stranke, da branimo Ustav, državno i narodno jedinstvo i da kritikujemo rad Vlade, pod čijim se protektoratom i režimom razmahala separatistička akcija svih rušilaca državnog i narodnog jedinstva?

2) Da li mislite preduzeti najozbiljnije korake, da se meni, članu ovoga Doma, članu JNS, koji sam

se bez ikakvih zadnjih namera zakleo na Ustav, omogućiti da moji neprijatelji bar na konferencijama mogu izneti istinu o stanju u zemlji i istinu o našem radu u Narodnoj skupštini, kad danas nikakvog drugog načina nemamo ni ja ni moji drugovi.

Primate, Gospodine Predsedniče, i ovom prilikom uverenje o mom poštovanju.

27 juna 1937 godine
u Beogradu

Dr. Srpko Vukanović, s. r.
narodni poslanik"

Gospodo narodni poslanici, na prvu tačku ovog pitanja imam čast da odgovorim, da ne postoji nikakav zakon niti ikakav zakonski propis, po kojem bi se mogao rasturiti zbor zakonitim putem zakazan i dozvoljen. Prema tome, gospodo, moramo pretpostaviti, da je, ako je jedan zbor rasturen, vlast koja ga je rasturila imala izvesne razloge da to učini.

Te razloge ja danas nisam u mogućnosti da ispitam, nego te razloge mogu da doznam samo na taj način, ako pošaljem ovo kratko pitanje nadležnom Ministru unutrašnjih poslova, da po onoj „audiatur et altera pars“, čujemo kakvo je pravo stanje stvari. (Dr. Vojislav Došen: Dajte mu samo reč!) Ništa protiv toga ne bih imao da dam reč g. Ministru unutrašnjih poslova, ali po Poslovniku to je nemoguće, jer Poslovnik zahteva, da se takva kratka pitanja prvo saopšte pismenim putem Ministru, da bi bio upoznat sa materijom pitanja, da bi mogao dati meritoran odgovor. Sigurno je, da g. Ministar unutrašnjih poslova mora ispitati šta se je dogodilo na tome zboru, da bi mogao dati autentičan odgovor.

Mislim, da mi narodni poslanik g. dr. Srpko Vukanović neće zameriti, što ovo pitanje nisam poslao prvo gospodinu Ministru unutrašnjih poslova pa čekao tek na odgovor gospodina Ministra, da bih mogao odgovoriti g. dr. Vukanoviću, i prema tome, gospodo, ja vas molim, da takvim upadicama ne ometate moj odgovor na ovo pitanje, jer vidite, da sam postupio onako kako je to u interesu samog g. poslanika, koji je stavio ovo pitanje.

Gospodo narodni poslanici, u samom pitanju je rečeno, da je to već druga prilika na tom putovanju kroz Bosnu, da je jedan zbor, na kome je narodni poslanik g. dr. Vukanović hteo da govori, rasturen. Vama je, međutim, svima poznato, jer smo svi čitali u našoj žurnalistici, da je bilo i uspehli zborova te iste stranke, koji nisu bili rastureni. (Glasovi na levice: Oho! — Pljeskanje na levice. — Smeh kod većine).

Gospodo, prema tome ima tri mogućnosti: jedna je, kao što vidite, navedena u samom pitanju, — mogućnost rasturanja zborova. I to postoji. Druga mogućnost, da je uspelo održanje zborova, a mislim da vi sa levice to imate najmanje interesa da poričete. I treća mogućnost, gospodo, postoji takode, a ta je u tome, da su izvesni opozicioni zborovi, koji su bili zakazani, bivali zabranjeni. Ali, gospodo, kad se je god koji od gospode narodnih poslanika iz opozicije obratio na Predsedništvo Narodne skupštine da interveniše protiv zabrane zborova, Predsedništvo Narodne skupštine je intervenisalo, i baš gospoda iz Jugoslovenske nacionalne stranke znaju da je sa uspehom intervenisalo.

Prema tome, gospodo, ja mogu samo ovo da konstatujem: od tri moguća slučaja ovo je jedan, koji treba ispitati, i ja ću zbog toga ovo pitanje uputiti gospodinu Ministru unutrašnjih poslova, da bi dao autentičan odgovor, šta se je baš na ovim zbo-

rovima dogodilo, o kojima narodni poslanik g. dr. Vukanović pita.

Gospodo narodni poslanici, u vezi sa ovim dopustite mi da učinim jednu malenu primedbu, kojom možda neću izazvati simpatije ni na jednoj ni na drugoj strani, ali smatram svojom dužnošću da sa ovoga mesta o tome nekoliko reči progovorim.

Gospodo, mi smo svi članovi jednog parlamentarnog doma. Parlamentarni režim, sam po sebi, pretpostavlja snošljivost, tolerantnost i koncilijantnost, jer parlamentarni režim kulminira upravo, gospodo, u tome, da se odluke, često vrlo sudbonosne po državu i narod, donose posle savesnog savetovanja i ispitivanja stvari. Očigledno je da jedno savesno savetovanje i ispitivanje može da se vrši samo u atmosferi snošljivosti i tolerantnosti. I sad, gospodo, dolazim na kritičnu tačku svoje izjave, sa kojom mislim da neću naići na simpatije ovoga Doma. Ja sam često očajavao slušajući sa ovoga mesta kako pojedini govornik, bez obzira kojoj strani ove Kuće pripada, ozbiljnim argumentima brani svoju tezu, i umesto da ga njegovi poslanički drugovi — opet bez obzira na kojoj strani ove Kuće sede — pažljivo slušaju i da dobro paze na njegove argumente, i sami tako isto jakim ili i jačim argumentima mu odgovore, oni pokušavaju da ga ometu upadicama, lupanjem, larmom, pa često i vredanjem. Gospodo, nemojmo nikako zaboraviti da je ovo jedna sveta Kuća, u kojoj se rešava o sudbini naroda i države, i da svaka uzburkanost, nekoncilijantnost, netolerantnost i nesnošljivost, koja se pokaže u ovoj Kući, odjekuje u daleko većim dimenzijama na terenu. Ja sa ovim ne želim činiti nikome nikakva prebacivanja, jer sa zadovoljstvom konstatujem, da je u poslednje vreme ova Kuća pokazala zavidan nivo i dostojanstvo u raspravljanju predmeta koji su na dnevnom redu. Ali vas, gospodo, molim, da imamo to na umu pa da znamo, ukoliko ovde poslužimo primerom u snošljivosti i tolerantnosti, utoliko ćemo je naći i na terenu. Obrnuto, ako ovde ne bude snošljivosti i tolerantnosti ne čudite se ako se na terenu naide na izvesne teškoće.

Ja zato molim narodnog poslanika g. dr. Vukanovića, da moj odgovor ovako shvati, da ću najsvesnije ovu stvar ispitati, da ću sa punim autoritetom Predsednika Narodne skupštine zamoliti g. Ministra unutrašnjih poslova da kazni one koji su zato krivi, jer verujem da intencija Ministarstva nije to bila.

A da bi, gospodo, taj autoritet vašega Predsednika bio onakav kakav treba, ne zaboravite nikad, da je njegov autoritet matematički isto onoliki koliki je autoritet same Narodne skupštine. Zato vas molim da ove moje reči primite k srcu.

Ima reč narodni poslanik g. dr. Srpko Vukanović.

Dr. Srpko Vukanović: Gospodo narodni poslanici, vi ste čuli u mome pitanju da je u Dubici za vreme moga govora na konferenciji Jugoslovenske nacionalne stranke, pošto su se izredali ostali govornici, bio sreski načelnik, koji mi je, baš kad sam počeo govoriti o radu vlade na toj konferenciji zabranio dalje da govorim i naredio žandarmima da se ta konferencija rasturi (Upadanje u reč sa desnice).

Predsednik Stevan Ćirić: Gospodo, da li se moj apel sa desnice tako prima? Gospodin narodni poslanik je tek otpočeo da razlaže svoju tezu.

Dr. Srpko Vukanović (nastavlja): Gospodo, pre mene govorio je g. Vasa Glušac. G. Vasa Glušac

kazao je doslovno ovako: da je ovo stanje u zemlji takvo da je vrlo žalosno i da je sramota da se u jednom delu naše države grde naše najveće svetinje. Međutim, sreski načelnik ga je prekinuo i rekao da ne sme da upotrebi reč sramota za ovo stanje u zemlji. Znači, gospodo, da sreski načelnik ima naređenje da to nije sramota kad se naše svetinje grde kao i kad se kalja ono što je najveće i za najveće poštovanje. Jer, svakako, on je tako naređenje imao, i tako je mislio kao što mu g. Ministar unutrašnjih poslova naređuje da misli. Kako je izjavio, g. Predsednik će zatražiti razjašnjenje i ja bih želeo da se zna šta sam ja kazao, pa da se taj zbor, ta konferencija, rasturi. Prema tome kad budemo čuli taj izveštaj g. Ministra unutrašnjih poslova, tek onda možemo o tome da razgovaramo. Ali, gospodo, time progoni nisu završeni. Posle tih dana kad su počete konferencije Jugoslovenske nacionalne stranke da se rasturaju, desile su se još žalosnije stvari. Na dan 21 prošlog meseca slavila je crkva na Ustikolini u Bosni. Ja sam bio pozvan da na toj slavi učestvujem kao gost. Kako sam se dan ranije nalazio u Sarajevu, ja sam pri povratku za Beograd svratio u Ustikolinu i šta se desilo, gospodo? Kad sam izašao iz crkve skupilo se je 15—20 prijatelja oko mene i mi smo razgovarali. Počeli smo da razgovaramo, ali čim su se moji prijatelji okupili oko mene, došao je komesar i naredio da se oni razidu. (Žagor.) On se predstavio da je komesar slave, određen od sreskog načelnika i naredio je da se ljudi, koji se nalaze oko mene, odmah rasture. (Žagor na levici). Žalosno je, gospodo, da se tamo u Bosni i na crkvenu slavu šalje komesar.

Da se, gospodo, ne bi mislilo da sam ja vršio neku političku agitaciju ili da sam ja držao neku političku konferenciju, ja vam tvrdim da sam sa ljudima, sa mojim prijateljima, sa kojima se nisam video godinu dana i koji su želeli da me vide, razgovarao o najobičnijim stvarima, koje se uopšte mogu razgovarati.

Gospodo, šta je dalje uradio taj komesar? Naredio je, pošto su ljudi bili revoltirani što se udaljuju, što ne mogu sa mnom da razgovaraju, naredio je da se kundacima ljudi oko mene rasture. Kad sam, gospodo, video da je vrlo nezgodno što se na takav način uopšte radi na jednoj crkvenoj slavi i da bi moglo doći do ozbiljnih sukoba pa i krvoprolića, i pošto sam video da vlast brani ma kome da dode sa mnom u kontakt, povukao sam se u stan sveštenika u Ustikolini jedino iz razloga da ne bi toga dana došlo do incidenata, jer je narod bio vrlo razdražen. (Protesti sa desnice).

Gospodo, tako je bilo. Samo ja, verovatno, neću biti u stanju da drugi put učinim takvu delikatnu pomoć g. Ministru policije. Ako se drugi put tako nešto desi, ja neću da odem, neću da se povlačim, da izbegavam sa svojim prijateljima da razgovaram, a vi ćete čuti kako će to da se svrši i kako će to da bude ako budu vlasti nastavile takvo nasilje. (Protesti i dobacivanja sa desnice).

Gospodo, to je najordinarnija povreda prava jednog narodnog poslanika, kada dode kao pozvani gost na jedno mesto, da se ljudima i prijateljima njegovim brani da ne mogu da pridu svom gostu, sa kojim žele da razgovaraju. Ja moram radi toga da protestujem ovde u Narodnoj skupštini, da cela Narodna skupština zna, ako već javnost ne može da

zna, šta se po našoj zemlji radi i na koji se način ovakva Vlada drži na vlasti. (Protesti na desnici).

Gospodo, već dve godine mi se, jugoslovenski nacionalisti, progonimo u ovoj zemlji. Ne progonite nas vi kao vaše partijske protivnike, nego ste organizovali celu hajku na nas, jugoslovenske nacionaliste. (Protesti i uzvici na desnici: Nije istina! — Vi rušite državu!) Ministar unutrašnjih poslova ima ceo puk agenata, i mi ne možemo da se maknemo iz naše organizacije, iz našeg stana, a da ne vidimo oko sebe tu policisku gardu. Naši prijatelji kad dolaze u organizaciju, onog momenta čim izidu na vrata, odmah se pretresaju bez ikakvog rešenja, na ulici im oduzimaju legitimacije Jugoslovenske nacionalne stranke, oduzimaju im se čak i zapisnici, koje oni donose u organizaciju, zapisnici sa skupština i konferencija sa imenima odbornika mesnih organizacija i članova Jugoslovenske nacionalne stranke.

U našoj se štampi, gospodo, izvrću izjave naših prvaka i mi nismo u stanju da te izjave demantujemo, jer, ukoliko bi objektivna štampa prihvatila i htela to da učini, ona ne može zbog cenzure da to učini. Ja sam, gospodo, isto tako podneo jednu ispravku sa jedne naše konferencije u Sanskom Mostu, gde sam ispravio navod lista „Vreme“, da mi, naime, nismo mogli održati konferenciju, jer niko nije hteo da nam da lokal za konferenciju. U ispravci sam rekao da nije istina da niko nije hteo, nego niko nije smeo da da lokal za konferenciju. Ali, čak ni to, gospodo, nije u našoj štampi izišlo, jer nije dozvolila cenzura da se štampa, pa i pored toga smo mi održali tu konferenciju (Milan Lazarević: Idi u Sentu!) Idem ja i u Sentu, svakako idem, idem više nego ti u tvojoj srez....

Predsednik Stevan Ćirić: Gospodine poslanice, molim Vas da vodite računa o vremenu!

Dr. Srpko Vukanović (nastavlja): Gospodo, taj puk agenata ima tu zadaću da piše lažne izveštaje o nama, da bi se takvi lažni izveštaji dostavili na ono mesto, na kome treba govoriti samo istinu. I zbog takve politike lažnih dostavljača, zbog agenata koji naručeno dostavljaju, zbog denuncijacija i lažnih svedoka, leže naši prijatelji danas, ni krivi ni dužni, u Sremskoj Mitrovici. Takva politika, to je politika današnjeg Ministarstva unutrašnjih dela.

I baš zato sam ja uputio ovo pitanje g. Predsedniku Narodne skupštine. Uputio sam ga zbog toga, što znam da je izdato naređenje, da se nade načina da se rasturi naš zbor u Dubici onda kada budem ja govorio. Ja želim da g. Ministar unutrašnjih poslova izide ovde na govornicu pred Narodnu skupštinu i da kaže, iz kojih je razloga i zbog kojih mojih reči taj zbor rasturen. Ako to ne učini, ja svakako imam pravo da sumnjam da je to udešeno da bi se opet napakovala meni krivica da sam možda kazao nešto što nikada kazao nisam.

Pošto, gospodo, ja nisam imao nikakve druge mogućnosti da reagiram na tu zabranu zbora Jugoslovenske nacionalne stranke za vreme moga govora to sam ovaj način upotrebio da bar pred ovo malo naših prijatelja i pred ovo malo javnosti, i pred novinarima izjavim i kažem istinu, protestujući na nasilje koje se od strane Ministarstva unutrašnjih poslova vrši i koje gazi i sve propise pozitivnih zakona.

Predsednik Stevan Ćirić: Gospodo narodni poslanici, prelazimo na dnevni red. Na dnevnom je redu

pretres u načelu izveštaja Odbora za proučavanje predloga zakona o istupima.

Pre prelaza na dnevni red imam čast saopštiti Narodnoj skupštini, da je za Vladinog poverenika, Ukazom Kraljevskih Namesnika, postavljen g. Kuzmanović J. Aleksandar, generalni inspektor Ministarstva unutrašnjih poslova. Prema tome on može po Zakonu o poslovnom redu uzeti učešća u diskusiji o predlogu zakona o istupima.

Reč ima izvestilac većine narodni poslanik g. Dušan Perović i molim ga da samo pročita izveštaj, a posle njega molim izvestioca manjine..... (Nikola Preka: A zakonski predlog nije na 24 sata ranije razdeljen!). Zakonski predlog je ne 24 sata nego na 72 sata pre stavljanja na dnevni red razdeljen g. g. narodnim poslanicima. (Nikola Preka: Mi ga nemamo). Ko se nije interesovao možda da ga nema, ali fakat je da je on ne 24 sata, kako to propisuje Poslovnik, nego nekoliko dana pre pretresa razdeljen.

Izvestilac većine Dušan Perović pročita izveštaj koji glasi:

„NARODNOJ SKUPŠTINI

Odbor za proučavanje predloga zakona o istupima, na svojim sednicama svestrano je proučio upućeni mu zakonski predlog i u toku rada učinio sledeće izmene i dopune:

U I Delu u naslovu reči „Krivice, krivci i kazne” zamenjuju se rečima: „Krivična dela, učinioci i kazne”.

U § 1 dodaje se nov stav koji glasi: »Kazne za istupna dela mogu se ustanoviti samo zakonom ili drugim opštim odredbama zasnovanim na zakonu, i mogu se primeniti jedino za dela za koja je unapred propisano da će se tim kaznama kazniti.»

U § 7 u drugom stavu reč „krivac” zamenjuje se sa rečju „učinilac”.

U § 8 u trećem redu reč „naročitim” zamenjuje se sa rečju „posebnim”.

U naslovu II glave reči „Krivice i krivac” zamenjuju se rečima: „Krivična dela i učinilac”.

U § 11 u drugom redu reč „učinjena” zamenjuje se sa rečju „učinjenja”.

U § 16 posle prvog stava dodaje se drugi nov stav koji glasi: „Nužna je odbrana ona odbrana koja je potrebna da se od sebe ili koga drugoga odbije istovremeni protivpravni napad.” Drugi stav ovoga paragrafa postaje treći i u njemu se u drugom redu posle reči „vlast” stavlja reč „mu”.

U § 18 u prvom redu drugog stava reč „krivac” zamenjuje se rečju „učinilac”.

U § 19 u drugom redu reč „kojim” zamenjuje se rečju „kojem”.

U § 23 u drugom stavu mesto „§ 148” staviti „§ 147” a mesto „§§ 96 ili 135” staviti „§§ 95 ili 134”.

U § 24 u drugom stavu mesto „§§ 96 ili 135” stavlja se „§§ 95 ili 134”, a mesto „§ 148” stavlja se „§ 147”.

U § 27 u prvom redu reč „srodnih” zamenjuje se rečju „sličnih”, u drugom redu brišu se reči „će se za istupe predavati”, a na mesto njihovo stavlja se reči „predavaće se za istupe”.

U § 28 posle reči „(udruženje)” između zapeta stavlja se reči „u koliko je odgovorno za istup”. Drugi stav ovoga paragrafa se briše.

U § 30 na kraju prvog stava posle tačke dodaju se reči: „Dan se računa 24 sata”. Stav drugi ovoga paragrafa se briše.

U § 31 na kraju mesto tačke staviti tačku i zapetu i dodati: „neće se zameniti izvršiocima istupnih dela iz koristoljublja”.

U § 32 posle drugog stava dodaje se nov stav koji glasi: „Novčane kazne do 50 dinara odgovaraju jednom daru zatvora”.

U § 33 u drugom redu prvog stava reč „četrnaest” zamenjuje se rečju „petnaest”.

U § 35 na kraju mesto tačke staviti tačku i zapetu i dodati: „ukor se neće izricati za istupe protiv imovine ili učinjene iz koristoljublja”.

U § 39 treći stav se briše. U četvrtom stavu ovoga paragrafa u trećem redu posle reči „zatvora” stavlja se tačka, a reči „inače od dana kada je presuda o zaštitnom nadzoru stala na snagu” brišu se.

U § 43 u petom redu mesto reči „lične imovine” stavlja se reči „lične, imovne”.

U § 44 u tački 4 u drugom redu posle reči „najmanje” stavlja se reč „njene” a u trećem redu iste tačke reč „izrečice” zamenjuje se rečima „izreći će”.

U § 45 u drugom redu posle reči „ili” stavlja se reč „i”.

U § 46 u četvrtom redu prvog stava reč „ranije” zamenjuje se sa rečju „raniji”. U drugom stavu ovoga paragrafa u mesto reči „ne važi” stavlja se reči „ne uzimase u obzir”.

U § 47 u prvom redu reč „kažnjen” zamenjuje se rečju „kažnjeni”.

U § 49 u drugom redu reč „kazni” zamenjuje se rečju „kazna”. U poslednjem redu ovoga stava posle reči „odnosno” briše se zapeta.

U § 50 u osmom redu prvog stava reč „deset” zamenjuje se sa rečju „pet”.

U § 51 u prvom redu prvog stava reč „osude-nik” zamenjuje se sa rečju „kažnjeni”.

U § 52 briše se drugi stav.

U 6 razdelu u naslovu mesto „Poništaj presude” stavlja se „Poništaj osude”.

U § 53 u trećem redu posle reči „kazneni” stavlja se reč „istupni”.

U § 54 u drugom stavu u trećem redu posle reči „ranijim” stavlja se reč „istupnim”. Posle drugog stava ovog paragrafa dodaje se nov stav koji glasi: „I ne poništene istupne osude neće kao posledicu povlačiti poročnost kažnjenika”.

U § 58 u prvom redu drugog stava reč „krivica” zamenjuje se rečju „krivca”.

U § 59 na kraju preposlednjeg stava dodati „Odustanak od tužbe posle saslušanja okrivljenog uvažiće se samo sa njegovim pristankom”.

U § 61 u trećem redu posle reči „ili” stavlja se reč „o”.

U § 66 u trećem redu drugog stava posle reči „jedinstvo ili” stavlja se reči „ko izlaže poruzi državnu zastavu ili znake državne vlasti; zatim ko omalovažava”.

U § 68 u četvrtom redu prvog stava posle reči „inostranstvu” stavlja se reči „koja rade protivu interesa države, narodnog jedinstva, ili seju versku mržnju”.

U § 69 u prvoj tački u drugom redu posle reči „pismeno” staviti reči „i po drugi put” a na kraju istog reda ove tačke mesto reči „ovome” staviti reči „ni drugome”; na kraju ove tačke posle tačke i zapete dodaju se reči „u drugom pozivu mora biti naznačeno, da će pozvani za nedolazak odgovarati i po ovom propisu;”. Posle prve tačke dodaje se nova druga tačka koja glasi: „Koje državna ili samouprav-

na vlast pismeno prvi put pozove da joj prestane, a ono se tome prvom pozivu ne odazove bez opravdanih razloga, — ako se poziv odnosi na zakazanu usmenu raspravu ili na neki hitan i važan predmet; u ovom slučaju u pozivu mora biti naznačeno da je predmet hitan i da će pozvani za nedolazak odgovarati i po ovom propisu;". Tačka druga ovoga paragrafa postaje tačka treća i u njoj se ispravlja štamparska greška pa se u trećem redu mesto reči „istupi“ stavlja reč „postupi“. Tačka treća postaje tačka četvrta.

U § 70 u drugom redu mesto reči „nužda“ stavlja se reč „nužde“ a u istom redu posle reči „što su“ stavlja se dve tačke.

U § 72 mesto reči „od 30“ stavlja se reči „do 15“ a mesto „1.500“ staviti „750“.

U § 73 mesto „15“ staviti „10“ a mesto „750“ staviti „500“.

U § 74 mesto „10“ staviti „15“ a mesto „500“ staviti „750“.

U § 78 u prvom stavu u četvrtom redu mesto „30“ staviti „20“.

U § 79 u trećem redu posle reči „zabranu“ staviti zapetu.

U § 80 u poslednjem redu mesto reči „zatvorom“ staviti reč „novčano“.

§ 81 briše se.

§ 82 postaje § 81, § 83 postaje § 82, § 84 postaje § 83, § 85 postaje § 84, § 86 postaje § 85, § 87 postaje § 86, § 88 postaje § 87, u § 89 koji je postao § 88 u poslednjem redu posle reči „kazniče se“ stavlja se reči „zatvorom do 30 dana ili“.

U § 90 koji postaje § 89 u trećem redu drugog stava brisati zapetu i staviti je u istom redu posle reči »noću«.

§ 91 postaje § 90.

U § 92 koji postaje § 91 u prvom redu prvog stava posle reči »Ko« staviti reč »umišljeno«, a na kraju drugog reda trećeg stava posle reči »sporazumevanje« staviti zapetu.

U § 93 koji je postao § 92 u poslednjem redu mesto »25« staviti »30« a mesto »1250« staviti »1500«.

U § 94 koji je postao § 93 u prvom redu mesto »30« staviti »20« a mesto »1500« staviti »1000«.

U poslednjem redu poslednjeg stava mesto reči »šest meseci« stavlja se »tri meseca«.

§ 95 postaje § 94, § 96 postaje § 95, § 97 postaje § 96, § 98 postaje § 97, § 99 postaje § 98, § 100 postaje § 99, § 101 postaje § 100, § 102 postaje § 101, § 103 postaje § 102, § 104 postaje § 103, § 105 postaje § 104, § 106 postaje § 105, § 107 postaje § 106.

U § 108 koji postaje § 107 u prvom redu treće tačke posle reči »lice« stavlja se zapeta i dodaju se reči »iako je dužan za nj se starati«.

§ 109 postaje § 108, § 110 postaje § 109, § 111 postaje § 110, § 112 postaje § 111, § 113 postaje § 112, § 114 postaje § 113, § 115 postaje § 114, § 116 postaje § 115, § 117 postaje § 116.

U § 118 koji postaje § 117 u poslednjem redu prve tačke posle reči »ili« stavlja se reč »u«.

§ 119 postaje § 118, § 120 postaje § 119.

U § 121 koji postaje § 120 u prvoj tački brišu se reči »prestavnik opštinske vlasti koji je za ovo znao pa nije sahranu sprečio«, isto tako u trećoj tački brišu se reči »kao i prestavnik opštinske vlasti, koji je za ovo znao, pa nije iskopavanje sprečio«.

§ 122 postaje § 121, § 123 postaje § 122.

U Glavi IX u naslovu mesto reči »poretka« stavlja se reč »porodice«.

§ 124 postaje § 123.

U § 125 koji postaje § 124 u prvom redu mesto »30« stavlja se »15« a mesto »1500« stavlja se »750«. U prvom redu prve tačke mesto reči »nepristojno« stavlja se reč »neprirodno« a u prvom redu druge tačke mesto reči »proizvode« stavlja se reč »proizvodi«, na kraju ove tačke posle tačke i zapete dodaju se reči »predmeti krivičnog dela oduzeće se;«. Poslednji stav ovoga paragrafa se briše.

§ 126 postaje § 125, § 127 postaje § 126, § 128 postaje § 127, § 129 postaje § 128, § 130 postaje § 129, § 131 postaje § 130, § 132 postaje § 131.

U § 133 koji postaje § 132 u prvom redu mesto »20« stavlja se »30« a mesto »1000« stavlja se »1500«.

§ 134 postaje § 133.

U § 135 koji postaje § 134 u poslednjem redu prvog stava mesto »20« stavlja se »10« a mesto »1000« stavlja se »500«.

§ 136 postaje § 135, § 137 postaje § 136, § 138 postaje § 137.

U § 139 koji postaje § 138 u poslednjem redu posle zapete dodaju se reči »iako ima pogodno zaklonjeno mesto,«.

U § 140 u drugom redu mesto reči »deci ili« stavlja se reči »o deci za koju je dužan da se stara, ili o«.

U § 141 koji postaje § 140 u drugoj tački brišu se reči »ugovornu ili«.

§ 142 postaje § 141.

U § 143 koji postaje § 142 u prvom redu mesto reči »pri« staviti reč »u« a mesto reči »drži« stavlja se reč »ima«. Posle zapete u drugom redu ovog paragrafa dodaju se reči »pa ga ne odstrani,«.

§ 144 postaje § 143, § 145 postaje § 144, § 146 postaje § 145.

U § 147 koji postaje § 146 na kraju prvog reda prvog stava posle reči »nespokojstvo« staviti zapetu i dodati reči »a naročito«. U drugom redu ovog stava brišu se reči »stvara nespokojstvo«.

U § 148 koji postaje § 147 u četvrtom redu prvog stava brišu se reči »i 320 stav 1 i 2« a posle »krivičnog zakonika« zatvoriti zgradu, staviti zapetu i dodati »za utaju u slučajevima iz § 318 stav 1 i § 320 stav 1 i 2 Krivičnog zakonika,«. U šestom stavu ovoga paragrafa mesto reči »izreća« staviti reči »u slučaju povrata izreći«. U devetom stavu u drugom redu posle »§ 334« staviti »Krivičnog zakonika« a u trećem redu istog stava posle reči »koji izvrše« dodati reči »bračni drugovi jedan prema drugome,«.

U § 149 koji postaje § 148 u prvom redu mesto reči »šetnicama« staviti »šetalištima« a u poslednjem redu mesto »30« staviti »15«, a mesto »1500« staviti »750«.

U § 150 koji postaje § 149 u prvom redu drugog stava u mesto reči »ovakvu stoku ili« staviti »krilatu«.

§ 151 postaje § 150, § 152 postaje § 151.

U § 153 koji postaje § 152 u pretposlednjem stavu mesto »4« staviti »5«.

§ 154 postaje § 153, § 155 postaje § 154.

U § 156 koji postaje § 155 na kraju drugog reda posle reči »prodaji« staviti zapetu i dodati »ili u tom cilju traži nesrazmerno veću cenu od normalne prodajne cene,«, u poslednjem redu mesto »500« stavlja se »1000«.

§ 157 postaje § 156.

U smislu § 20 Zakona o poslovnom redu u Narodnoj skupštini ostavljeno je plenumu Narodne skupštine da reši, usled ravne podele glasova u Odboru, § 158 koji postaje § 157. Postoji predlog Kraljevske vlade da se ovaj § 157 predloga zakona o istupima briše

bez ikakve zamene i drugi predlog da se § 157 predloženog projekta zameni novim formulisanim paragrafom, koji bi glasio:

»Ko samovlasno bez nasilja zahvati zemlju koju drži država, banovina ili opština, kazniće se zatvorom do 30 dana ili novčano do 1.500 dinara.

Ko samovlasno bez nasilja zahvati zemlju koju drže ostala lica kazniće se zatvorom do 15 dana ili novčano do 750 dinara.

U oba slučaja kazniće se istim kaznama i onaj ko spreči koga u vršenju koje stvarne službenosti.

U svima slučajevima stvar će se vratiti u predašnje stanje a nezadovoljna strana će se uputiti redovnom sudu.

I na slučaj zastarelosti prava gonjeñja narušeno stanje se vraća odlukom u predašnje stanje, ako je zastarelost nastupila u toku postupka.

Za slučajeve iz stava dva i za slučajeve sprečavanja privatnih lica u vršenju službenosti iz stava tri gonjenje se preduzima po privatnoj tužbi.

§ 159 postaje § 158, § 160 postaje § 159, § 161 postaje § 160, § 162 postaje § 161, § 163 postaje § 162, § 164 postaje § 163.

U § 165 koji postaje § 164 u drugom redu trećeg stava i u drugom redu drugog stava ispravlja se štamparska greška pa se mesto reči »postupiće« stavlja reč »postupaće«.

§ 166 postaje § 165.

U § 167 koji postaje § 166 na kraju teksta posle tačke dodaju se reči »Inače će se oštećenik uputiti na redovan sud.«

§ 168 postaje § 167.

U § 169 koji postaje § 168 kao drugi stav dodaje se: »Za postupak po istupima nadležne su takode i opštinske vlasti za dela iz §§ 69, 70, 71, 73, 74, 77, 79, 81, 82, 86, 89, 90, 93, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 104, 105, 106, 108, 109, 110, 113, 114, 115, 117, 118, 119, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 130, 131, 132, 138, 139, 140, 141, 146, 147, 148, 149, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162 i 163.

Za istupna dela, za koja su nadležne i vlasti iz prvog stava ovog paragrafa a takode i opštinske vlasti, postupak će provesti ona vlast, koja je prva postupak povelala odnosno kojoj je predata tužba za istupno delo, ako je ta vlast za to delo nadležna.

Po pristanku Banskog veća ban je ovlašćen da pojedine vrste istupnih dela iz drugog stava svojom odlukom prenosi u isključivu nadležnost opšte upravne vlasti prvog stepena odnosno državne mesne policijske vlasti ili u isključivu nadležnost opštinske vlasti.

U poslednjem stavu ovoga paragrafa mesto »(§ 184)« stavlja se »(§ 183)« a mesto »(§ 257 stav 2)« stavlja se »(§ 256 stav 2)«.

§ 170 postaje § 169, § 171 postaje § 170, § 172 postaje § 171.

U § 173 koji postaje § 172 u prvom redu drugog stava posle reči »postupak« stavlja se zapeta a u trećem redu u mesto reči »pojedini rad« stavlja se reči »pojedine radnje«.

§ 174 postaje § 173, § 175 postaje § 174.

U § 176 koji postaje § 175 na kraju šeste tačke mesto tačke staviti tačku i zapetu i dodati sedmu novu tačku koja glasi: »Koje je kao organ vlasti podnelo prijavu za gonjenje.« U poslednjem stavu ovog paragrafa reč »isključenje« zamenjuje se sa rečju »izuzeće«.

§ 177 postaje § 176.

U § 178 koji postaje § 177 na tri mesta mesto reči »isključenje« stavlja se reč »izuzeće«, u drugom stavu mesto »(§§ 250 i 251)« stavlja se »(§§ 249 i 250)«.

U § 179 koji postaje § 178 u prvom redu mesto reči »isključenje« stavlja se reč »izuzeće«.

U § 180 koji postaje § 179 u prvom redu posle reči »isključenje« stavlja se reči »odnosno izuzeće«. Na kraju prvog stava mesto »§ 176« stavi »§ 175«. U drugom stavu u prvom redu posle reči »isključenju« dodati reči »odnosno izuzeću«.

§ 181 postaje § 180, § 182 postaje § 181, § 183 postaje § 182.

U § 184 koji postaje § 183 na kraju prvog reda trećeg stava posle reči »lice« staviti zapetu i dodati »koje uživa časna prava«. U istom stavu u četvrtom redu mesto reči »učinili« staviti reč »učiniti«.

U § 185 koji postaje § 184 briše se prvi stav.

§ 186 postaje § 185.

U § 187 koji postaje § 186 na kraju drugog stava mesto »§ 186« stavi »§ 185«.

§ 188 postaje § 187.

U § 189 koji postaje § 188 u četvrtom redu ispravlja se štamparska greška pa se mesto reči »pravnom« stavlja reč »pravom«.

U § 190 koji postaje § 189 u drugom redu posle reči »prisustvo svedoka« stavlja se reči »za tu radnju (prisutnika)«.

§ 191 postaje § 190, § 192 postaje § 191, § 193 postaje § 192.

U § 194 koji postaje § 193 u trećem redu mesto reči »adresata« stavlja se reči »naslovljenika (adresata)«. U četvrtom i šestom redu ovoga stava reč »adresat« zameniti rečju »naslovljenik«. Na kraju stava posle tačke dodaju se reči »Dostavljanje se ne sme vršiti noću«. Drugi stav ovoga paragrafa se briše.

U § 195 koji postaje § 194 u prvom redu mesto reči »adresat« stavlja se reči »naslovljenik kod vlasti« a na kraju ovog paragrafa reč »adresatu« zamenjuje se sa rečju »naslovljeniku«.

U § 196 koji postaje § 195 u četvrtom redu posle reči »porodici« stavlja se tačka a reči »kućanstvu ili da tamo služi« brišu se. U trećem stavu ovog paragrafa reč »adresat« zamenjuje se sa rečju »naslovljenik«.

U § 197 koji postaje § 196 u drugom redu mesto »§ 196« stavlja se »§ 195«. U petom redu mesto reči »(stav 1 § 194)« stavlja se »(§ 193)«. Na kraju trećeg stava ovog paragrafa ispravlja se štamparska greška pa se mesto reči »položena« stavlja reč »položeno«.

U § 198 koji postaje § 197 u prvom i poslednjem stavu reč »adresat« zamenjuje se sa rečju »naslovljenik«, na kraju trećeg stava mesto »§ 197« stavlja se »§ 196«.

U § 199 koji postaje § 198 u prvom i drugom stavu reč »adresat« zamenjuje sa rečju »naslovljenik«.

U § 200 koji postaje § 199 na kraju prvog stava mesto »§ 197« stavlja se »§ 196«.

U § 201 koji postaje § 200 reč »adresat« zamenjuje se rečju »naslovljenik«.

§ 202 postaje § 201.

U § 203 koji postaje § 202 reč »adresat« zamenjuje se sa rečju »naslovljenik«.

U § 204 koji postaje § 203 u četvrtom i sedmom redu reč »adresat« zamenjuje se sa rečju »naslovljenik«.

U § 205 koji postaje § 204 u prvom redu u mesto reči »od narednog dana« stavlja se reči »sa narednim danom od«.

U § 206 koji postaje § 205 na kraju prvog stava posle tačke dodaje se »No, ako stranka ili branilac zahteva pregled svih spisa, daće mu se na uvid svi spisi pre nego se donese presuda; u ovom slučaju presuda se može izreći tek sutradan.«

§ 207 postaje § 206, § 208 postaje § 207, § 209 postaje § 208, § 210 postaje § 209.

U § 211 koji postaje § 210 u drugom redu prvog stava mesto reči »tačne adrese« stavlja se reči »tačnog naslova (adrese)«.

U § 212 koji postaje § 211 brišu se reči »pošao i svoj izostanak dovoljnim razlozima nije opravdao« a na mesto njihovo stavlja se »se odazvao pozivu u smislu § 69«.

§ 213 postaje § 212, § 214 postaje § 213.

U § 215 koji postaje § 214 u prvom redu briše se reč »samo« a na kraju prvog stava mesto tačke staviti zapetu i dodati »odnosno organi nadležni za izviđanje i suđenje«.

§ 216 postaje § 215, § 217 postaje § 216.

U § 218 koji postaje § 217 u petom redu briše se reč »drugi«.

U § 219 koji postaje § 218 poslednja rečenica briše se t. j. »Žalba ne zadržava izvršenje kazne«.

§ 220 postaje § 219, § 221 postaje § 220, § 222 postaje § 221.

U § 223 koji postaje § 222 u četvrtom redu drugog stava mesto reči »lice« stavlja se reči »ili dva lica« a na kraju istog reda ovog stava reč »od« zamenjuje se rečju »on«.

§ 224 postaje § 223.

U § 225 koji postaje § 224 u prvom redu drugog stava posle reči »okrivljenikovo« stavlja se reč »ne« a u drugom redu posle reči »dokaza« stavlja se tačka a reči »ako odgovara isledenim okolnostima te ubeđuje u istinitost priznatih činjenica« brišu se.

§ 226 postaje § 225.

U § 227 koji postaje § 226 poslednja rečenica drugog stava briše se, a na kraju ovoga stava posle reči »u pritvoru« iza tačke dodaju se reči: »Žalba na naredbu o pritvoru ne zadržava izvršenje.«

§ 228 postaje § 227, § 229 postaje § 228, § 230 postaje § 229.

U § 231 koji postaje § 230 u prvom stavu u trećem redu posle reči »svedok nalazi« stavlja se tačka a reči »osim ako nadležna vlast nade za potrebu da ona sama i toga svedoka ispita« brišu se.

U § 232 koji postaje § 231 u drugom redu reč »vrediti« zamenjuje se sa rečju »važiti«. U tački 4 ovog paragrafa dodaje se nov stav koji glasi: »Ako je vlasti poznato, ili ako pozvano lice blagovremeno pruži vlasti, koja ga poziva, dokaze da se nalazi u jednome od odnosa iz prednjeg stava, vlast to lice ne sme ni pozivati, a ako je pozvano ne mora se odazvati pozivu.«

U § 233 koji postaje § 232 u trećoj tački ispravljaju se štamparska greška pa se reč »se« zamenjuje sa rečju »je«. Isto tako na kraju ove tačke reč »verilo« zamenjuje se sa rečju »vereno«. U tački 4 reč »zadrugi« zamenjuje se sa rečju »zajednici«. U poslednjem redu preposlednjeg stava reč »vrednosti« zamenjuje se sa rečju »važnosti«.

§ 234 postaje § 233, § 235 postaje § 234, § 236 postaje § 235, § 237 postaje § 236.

U § 238 koji postaje § 237 mesto »§ 226« stavlja se »§ 225«.

U § 239 koji postaje § 238 u poslednjem stavu u prvom redu reč »i« zamenjuje se sa rečju »ili«. § 240 postaje § 239.

U § 241 koji postaje § 240 u trećem redu na mesto reči »produžuje postupak« stavlja se reči »pridružuje postupku«.

§ 242 postaje § 241.

U § 243 koji postaje § 242 u trećem stavu mesto »§ 233« stavlja se »§ 232«. Isto tako u preposlednjem stavu ovoga paragrafa mesto »§ 178« stavlja se »§ 177«.

U § 244 koji postaje § 243 u prvom redu brišu se reči »ne dođe na poziv a izostanak ne opravda ili kad«. U poslednjoj rečenici drugoga stava briše se reč »ne«.

§ 245 postaje § 244.

U § 246 koji postaje § 245 u trećem redu reč »moralni« zamenjuje se sa rečju »moralni«.

U § 247 koji postaje § 246 briše se prvi stav a nov prvi stav glasi: »Nalazi veštaka, njihovi razlozi i zaključci, odmah se zapisuju u zapisnik, sem slučaja gde je to nemoguće.« U drugom stavu ovoga paragrafa reč »nahodi« zamenjuje se sa rečju »nalazi«.

U § 248 koji postaje § 247 na kraju prvog stava posle tačke dodaje se »Bezimenu prijavu vlast ne uzima u obzir.«

U § 249 koji postaje § 248 u četvrtom redu na mesto reči »otkloniće svoju nadležnost i predmet ustupiti« stavlja se reči »ustupiće predmet na nadležnost«.

§ 250 postaje § 249, § 251 postaje § 250.

U § 252 koji postaje § 251 u poslednjem redu poslednjeg stava mesto »148« stavlja se »147«.

§ 253 postaje § 252.

U § 254 koji postaje § 253 u drugom redu prvog stava posle reči »okrivljenik« umeću se reči »branilac ako ga ima«.

U § 255 koji postaje § 254 reči od tačke u trećem redu pa do kraja počev sa rečima »U nedostatku ovog . . .« brišu se.

U § 256 koji postaje § 255 na kraju šeste tačke mesto tačke i zapete staviti dve tačke i dodati: »ko može žalbu izjaviti, u kome roku i kome se žalba izjavljuje, kome se žalba predaje na koji način i sa kolikom taksom;«. U preposlednjem stavu na kraju prvog reda iza reči »nadležstva« umeću se reči »odnosno ona lica koja su nadležna za donošenje presude,«. U poslednjem stavu ovoga paragrafa u četvrtom redu posle reči »kojih se« umeće se reč »on«.

U § 257 koji postaje § 256 poslednja dva stava brišu se a kao nov četvrti stav dodaje se: »Vlast će ceo spis po tom predmetu zajedno sa žalbom uputiti višoj vlasti u roku od tri dana.«

U § 258 koji postaje § 257 u prvom stavu mesto »§ 257« stavlja se »§ 256«.

U § 259 koji postaje § 258 u šestom redu mesto »§ 192« stavlja se »§ 191«, a na kraju drugog stava mesto tačke staviti zapetu i dodati: »čija je odluka konačna. Neposredno viša vlast će odluku niže vlasti odobriti, vratiti na dosledenje, preinačiti, ili ništiti.«

§ 260 postaje § 259.

U § 261 koji postaje § 260 u drugom redu prvog stava posle reči »ostvaruje« briše se zapeta. Posle trećeg stava dodaje se nov stav koji glasi: »Po smrti

oštećenikovoju mogu privatnopravna potraživanja prijaviti ili produžiti njegovi naslednici.« U šestom stavu ovoga paragrafa na mesto »§§ 98, 99, 100, 154 i 164« stavlja se »§§ 97, 98, 99, 153 i 163«. U trećem redu poslednjeg stava iza reči »sud presudi« umeću se reči »o privatnopravnom potraživanju raspravljenom u pravosnažnoj presudi«.

§ 262 postaje § 261, § 263 postaje § 262.

U § 264 koji postaje § 263 u četvrtom redu posle reči »zastarelosti« a iza zapete umeće se reč »a«.

§ 265 postaje § 264.

U § 266 koji postaje § 265 poslednja dva stava brišu se.

U § 267 koji postaje § 266 u prvom redu reč »branioc« zamenjuje se sa rečju »branioca«.

§ 268 postaje § 267, § 269 postaje § 268.

§ 270 briše se.

U § 271 koji postaje § 269 ispravlja se štamparska greška pa se u prvom i četvrtom redu prvog stava reč »pravosnažnom« zamenjuje sa rečju »pravosnažnom«.

U § 272 koji postaje § 270 na kraju poslednjeg stava mesto »§ 157« staviti »§ 256«.

U § 273 koji postaje § 271 u osmom redu mesto »§ 272« stavlja se »§ 270«.

§ 274 postaje § 272.

U § 275 koji postaje § 273 u trećem redu mesto reči »izvršene« stavlja se reč »izvršne«. U četvrtom stavu u petom redu iza reči »pravosnažnosti« mesto tačke staviti zapetu i dodati: »i to samo u slučaju ako je kažnjenik prolazni inostranac.« Na kraju petog stava mesto reči »nema žalbe« stavlja se reči »ima mesta žalbi«.

§ 276 postaje § 274, § 277 postaje § 275, § 278 postaje § 276, § 279 postaje § 277.

U § 280 koji postaje § 278 na kraju mesto »§ 256« stavlja se »§ 255«.

U § 281 koji postaje § 279 u drugom redu mesto »§ 280« stavlja se »§ 278«.

U § 282 koji postaje § 280 u drugom redu drugog stava mesto reči »Zakona« stavlja se reč »Zakonika«, isto tako u § 283 koji postaje § 281 reč »Zakona« zamenjuje se sa rečju »Zakonika«.

§ 284 postaje § 282.

U § 285 koji postaje § 283 na kraju poslednjeg stava mesto »§ 256« staviti »§ 255«.

§ 286 postaje § 284.

U § 287 koji postaje § 285 u trećem redu prvog stava posle reči »vlast« briše se zapeta a u trećem stavu ispravlja se štamparska greška pa se mesto reči »shodne« stavlja reč »shodno« a iza »§ 450« dodati »odnosno § 454«.

§ 288 postaje § 286, § 289 postaje § 287, § 290 postaje § 288, § 291 postaje § 289.

U § 292 koji postaje § 290 u prvom i drugom redu reč »zakon« zamenjuje se sa rečju »Zakon«. U četvrtom redu posle reči »godine« briše se reč »kao« a u petom redu iza reči »odnosi« stavlja se zapeta i dodaju se reči »kao i propisi iz tačke 3 § 44 Finansiskog zakona za 1937/38 godinu.« U poslednjem redu ovog paragrafa mesto »§§ 148, 153 i 154« stavlja se »§§ 147, 152 i 153«.

U § 293 koji postaje § 291 u prvom redu reč »dobija« zamenjuje se sa rečju »dobije«. U drugom redu drugog stava briše se zapeta.

U § 294 koji postaje § 292 u prvom redu reč »zakon« zamenjuje se sa rečju »Zakon« a u drugom redu mesto »6 meseci« staviti »devedesetog dana«.

Odboru je čast predložiti Narodnoj skupštini predlog zakona o istupima sa gornjim izmenama i dopunama da ga izvoli u celosti usvojiti.

Za izvestioca od strane odborske većine određeni su g. g. Milan Blažić i Dušan Perović, a od strane manjine g. dr. Luka Šoški.

Beograd, 25 juna 1937 godine

Sekretar,

Dušan M. Perović, s. r.

Pretsednik Odbora,

Živko Šušić, s. r.

Članovi:

Dr. Andrej Veble, s. r.; Milorad Veselinović, s. r.; Dušan Antonijević, s. r.; Sava Mikić, s. r.; Mihailo Bošković, s. r.; Vukašin Spasović, s. r.; Slavko Nikolić, s. r.; Borivoje Đurić, s. r.; dr. Branko Kalember, s. r. (odvaja se); Stjepan Novaković, s. r. (odvaja se); Nikola Sokolović, s. r. (odvaja se); dr. Luka Šoški, s. r. (odvaja se); dr. Ivan Jančić, s. r. (odvaja se)."

Pretsednik Stevan Ćirić: Reč ima izvestilac manjine narodni poslanik g. dr. Luka Šoški da pročita izveštaj manjine.

Izvestilac manjine dr. Luka Šoški: Gospodo narodni poslanici, pre nego što pročitam izveštaj manjine Odbora za pretres zakonskog predloga o istupima, dozvolite da konstatujem, da mi u Narodnom radnom klubu doista nismo dobili ovaj zakonski predlog. Ja kao član ovoga Odbora dobio sam ga tek kada smo bili pre tri nedelje po prilici sazvani i to, videći ga u nekih drugova, interesirao sam se i jedva sam ga dobio od tamošnjeg činovnika skupštinskog koji je vodio beleške o zapisniku.

Pretsednik Stevan Ćirić: Gospodine narodni poslanice, želite li da Vam odmah odgovorim?

Dr. Luka Šoški: Bilo bi dobro da objasnite.

Pretsednik Stevan Ćirić: Gospodo narodni poslanici, da se objasnimo. Kad je prvi put podnesen zakonski projekat, onda je bio razdeljen gospodi narodnim poslanicima. Kada je stavljen na dnevni red, ja, znajući iz svog rodenog iskustva kako se zakonski predlozi pogube, ipak sam naredio da se i ovom prilikom neposredno pred diskusiju razdeli još 150 primeraka zakonskog predloga o istupima. Gospoda koja se tuže da ga nisu dobila, verovatno nisu dobila zbog toga, što se nisu interesovala za vremena, jer tih 150 primeraka uzeli su drugi, koji su možda pre toga došli. Ali, gospodo narodni poslanici, strogo uzevši, nije ni bila dužnost Pretsednika Narodne skupštine da po drugi put deli zakonski predlog. Gospoda narodni poslanici trebalo je da sačuvaju onaj prvi, kad je taj predlog podnesen Narodnoj skupštini. Vi imate taj zakonski predlog čak i u svome biltenu. Dakle, o nekoj nepredusretljivosti Pretsedništva ne može biti ni reči, naprotiv, može biti reči o ljubaznosti Pretsedništva, da je, i pored svega toga što je taj zakonski predlog već jedanput podeljen i pored toga što je štampan u biltenu Narodne skupštine, izdalo naredbu da se još 150 primeraka podeli narodnim poslanicima.

Ja vas molim da uzmete ovaj moj odgovor na znanje. (Odobranje).

Izvestilac manjine dr. Luka Šoški (nastavlja): Ja mogu, gospodo narodni poslanici, da odmah reflektiram sa ovim. Ja sam naročito išao sad gore u svoj klub da ustanovim, da li je klub kao takav dobio ovaj

zakonski predlog, jer znam, gospodo, da se bilteni skupštinski — stenografske beleške ne dobijaju kako ko hoće, nego da ih donosi činovnik skupštinski za svaki stanoviti klub koliko treba njima, plus nekoliko primeraka još za stanoviti broj govornika. I onda kad sam bio gore uverio sam se da ovaj predlog nije našem klubu ni prvi ni drugi put uručen. Mi imamo samo u stenografskim beleškama taj predlog, inače ga nemamo.

Dozvolite mi, gospodo narodni poslanici, sada da pročitam izveštaj i odvojeno mišljenje odborske manjine o zakonskom predlogu o istupima.

Mišljenje manjine glasi ovako:

»IZVEŠTAJ

i odvojeno mišljenje manjine Odbora za proučavanje predloga zakona o istupima

Ovde ćemo navesti samo nekoliko razloga općenite naravi, koji ne daju slobodnom i dobro mislećem čoveku, da dopusti, da se ovaj i ovakav projekat zakona o istupima, kako je izašao iz Odbora, uzakoni.

Najveća mana ovoga projekta jeste ustanova o sudenju u drugom stepenu i isključenje tužbe na upravni sud respektive Državni savet. Te ustanove prečile su nas, da u generalnoj debati glasamo za taj predlog; te ustanove ne daju nam ni sada da za nj glasamo, i ako smo svojom jakom saradnjom uspeli da ublažimo mnogu oštrinu propisa ovoga predloga. Bojazan zbog nesigurnosti građana pred zloporabama i šikanama upravnih vlasti, kad to bude potrebno radi navodno »viših« interesa, nije na žalost ni pretresom u specijalnoj debati ni umanjena, a kamo li uklonjena. Jer će za vreme izbora ili uopšte u svrhe izborne propisi ovoga zakonskog predloga moći obilno da se upotrebe. Predlog je naime razraden u sitnice i građani će morati biti vrlo oprezni, da ne počine nešto, zbog čega će moći biti po njegovim propisima kažnjavani. Najbolji, najčestitiji ljudi vrlo će lako doći u priliku, da im svakodnevno sudi opštinska ili opšta upravna vlast prvoga stepena ili državna mesna policijska vlast (§ 168), i to »brzo i kratko« te u pravilu »bez usmene rasprave« (§ 251). Sudiće većinom nekvalifikovana lica i već zato biće građani izvrnuti pogibelji nepravilnoga sudjenja. No pogreške nepravilnoga sudjenja, koje potiču iz neznanja, još bi se nekako dale ispraviti kod drugostepene instancije, jer tu većinom ne bi dominirala politička nota. Ali nepravilno sudjenje, koje bude poticalo iz drugih pobuda, neće se uopšte ispravljati. Tu je sigurno, ko dva put dva četiri, da će presuda prve instancije ostati na snazi. Druga je naime instancija opet upravna vlast: za presudu opštinskih vlasti sreska načelstva, za ostale Banske uprave. A gde je tu garancija za ispravno sudjenje? Mi svi znademo iz iskustva, da kod upravnih vlasti ne važi ona »ni po babu ni po stričevima, već po pravdi Boga istinoga«, nego da upravne vlasti udešavaju svoje držanje prema građanima, dakle i sudovanje, prema tome, kako vetar duva, t. j. kako se traži odzgora. I zato će se, naročito u ozbiljnim momentima, suditi po onoj: »Zakon mu je što mu srce žudi, što ne žudi, u zakon ne piše«. Prvostepena vlast će suditi po intencijama više vlasti bez bojazni, da će od nje biti demantovana: ova će glatko da potvrdi, osim ako, — da, ako se prigne šija i još na vreme popravi »zabluda«, ne zabluda presudne vlasti nego presudenoga lica! Ustanova, da je drugostepena presudna instancija isto upravna vlast, koja je podvrgnuta ministru policije, još se teže oseća, što »odluke, donete o istupnim delima i postupku po tim delima, ne mogu biti

predmet tužbe ni upravnim sudovima ni državnom savetu« (§ 259).

Druga mana projekta jesu prestroge kazne. Po §-u 1, 30 i 32 kazne su zatvor između jednog i trideset dana i novčana kazna od 10 do 1500 dinara, i u tom pravcu je ovaj predlog, ma da živimo u ustavnoj monarhiji, daleko nazadnji od t. zv. Prügel-patenta, t. j. cesarske naredbe od 20 aprila 1854 godine, donešene u apsolutističko doba u bivšoj austro-ugarskoj monarhiji. Po toj naime naredbi bila je najveća kazna zatvora 14 dana, a najmanja šest sati, dakle i najmanja i najveća mera kazne po našem projektu daleko prevazilazi onu Bahovoga Prügel-patenta, donešenoga pre 83 godine. Mislimo, da nam ovako stroge kazne ne mogu služiti na čast pred kulturnim svetom!

Treći je prigovor, opšte naravi, ovaj:

I kod uporabe kazni, jer se »presude donose po slobodnom ubedenju, stečenom na osnovu dokaznog materijala u toku postupka« (§ 254), postoji velika pogibelj, da će se raznovrsno primenjivati kako vrste kazni, tako i njena visina. Uz prave kazne, t. j. zatvor i novčanu kaznu, postoji i quasi — kazna, ukor (§ 35), a postoje i t. zv. »mere bezbednosti« (§§ 36 do 42 te pojedini paragrafi u posebnim odredbama, § 60 i dalje). — Jasno je, prema napred izloženome, da je vrlo verovatno, — jer je vrlo verovatno da će se tako tražiti u stanovitim prilikama, — da se nekoga samo ukori, ili da ga se sudi na jedan dan zatvora odnosno na 10 dinara novčane kazne, ili ga se sudi uslovno (jer i takovo sudenje postoji, §§ 50 do 52), dok će se drugoga suditi bezuslovno i udariti najvišom kaznom: 30 dana zatvora ili 1500 dinara! Ako se k tome doda, da se krivac može i »osloboditi od svake kazne« u nekim slučajevima (§ 45), ali i da mu se kazna za slučaj povrata može povećati sa još jednom polovinom (§ 46), te ako se uzme, da se nekoga kazni tako desetak puta, — onda si već sada možemo stvoriti sliku, i to strahovitu sliku ovoga raznovrsnog, samovoljnog sudovanja!

Kako je naglašeno na početku ovoga našega odvojenoga mišljenja, ovo su tek nabačeni prigovori i razlozi opšte naravi, iz kojih razloga manjina ne može da se saglasi sa ovim predlogom i iz kojih razloga apelira i na Skupštinu i na Senat, da ovaj predlog zakona o istupima odbaci. Na pojedine slučajeve odnosno momente, koji ovo traženje podkrepljuju, ukazaćemo u debati u plenumu.

Beograd, 25 juna 1937.

Članovi Odbora:

Dr. Šoški Luka, s. r.
Dr. Ivan Jančić, s. r.
Stjepan Novaković, s. r.«

Pretsednik Stevan Ćirić: Reč ima Ministar unutrašnjih poslova g. dr. Anton Korošec.

Ministar unutrašnjih poslova dr. Anton Korošec: Gospodo narodni poslanici, Kraljevska vlada podnela je Narodnoj skupštini na rešenje predlog zakona o istupima. Ona je na taj način izvršila samo jednu dužnost u pogledu izjednačenja zakona u našoj zemlji. I ranije vlade radile su na projektu ovog zakona, jer se je i tada osećala potreba da se radi unifikacije donese jedan zakon, koji bi sredio i obuhvatio svu materiju po predmetima istupa.

Kao Ministar unutrašnjih poslova i ja sam odmah osetio potrebu ovog zakona i nastao sam, u koliko je to bilo u mojoj moći, da se ovaj zakon što pre donese zbog različitih prilika i stanja na poje-

dinim područjima kod nas, koja ni u osnovi nisu se podudarala među sobom.

Kao što i sami znate, ta je raznolikost zatečena.

Dosadanji pojedini materijalni propisi, kao i formalni, za istupna dela ne samo da su davnog datuma i raznoliki, nego ne odgovaraju novim pravnim pojmovima i novom zakonodavstvu. Šta važi od tih propisa a šta ne, to je teško i samim pravnicima da utvrde.

Materijalni propisi o glavnim istupnim delima nalaze se u raznim zakonima, zakonskim člancima, uredbama, pravilnicama i patentima, što u toliko i njihovu primenu u mnogim slučajevima otežava. Propisi o proceduri takode su komplikovani.

Jedno istupno delo ili neko propuštanje dužnosti na jednom području kažnjavalo se kao istup, a na drugom nije, i to ne zato što ga tamo nije trebalo kažnjavati, već zato što nije bilo zakonskog propisa. U raznim područjima odluke po istupnim delima donosile su i različite vlasti, opšte upravne, policijske, opštinske i sudske.

Eto, gospodo narodni poslanici, kolika je raznolikost u propisima i koliko pojedini propisi nisu u skladu sa novim zakonodavstvom i sa sadašnjim prilikama.

Kao što već napomenuli, sa izradom projekta zakona o istupima počelo se još ranijih godina. Jedan predprojekat zakona o istupima bio je izraden 1922 godine od naročito određene komisije, pa je isti u 1926 godini preraden i sproveden Narodnoj skupštini, ali je ostao nerešen usled raspuštanja Narodne skupštine.

Kad je donet novi Krivični zakon 27 januara 1929 godine i novi Krivični sudski postupak od 16 februara 1929 godine, određeno je da oba ova zakona stupe na snagu 1 januara 1930 godine, no s tim, da toga dana prestanu važiti stari krivični zakoni, a da ne bi nastala praznina, zakon o istupima sa postupkom imao je biti donet najkasnije do 1 januara 1930 godine. Kako taj zakon nije donet, onda je morala biti privremeno produžena važnost dotadnjim propisima o istupima Zakonom od 31 decembra 1929 godine. Od početka 1930 godine ponovo se radi povremeno na novom projektu zakona o istupima i to s pogledom na novo zakonodavstvo. Iskorišćavao se je i raniji materijal i istupno zakonodavstvo drugih država.

Na izradi projekta zakona o istupima saradivali su stručnjaci, teoretičari i praktičari. Saradnja na izradi projekta bila je na širokoj osnovi. Tako je bio izraden ovaj projekat koji je Vlada uputila Narodnoj skupštini. Načela koja se sprovode u ovome predlogu u osnovi su ista kao i ona koja su bila i u ranijim projektima, samo su sada saobražena novom zakonodavstvu naše zemlje i sredena na najbolji način kako to zahtevaju javni odnosi kod nas i potreba da se u dovoljnoj meri da zaštita pojedincima kako preciziranjem koja se dela kao istupno kažnjiva smatraju, tako i ustanovljenjem takvog postupka, koji pojedincima daje maksimalne garancije, da im se nepravo neće moći učiniti.

Predloženim zakonom o istupima po pravilu ne menjaju se odredbe Krivičnog zakona. Istupi se kažnjavaju od strane upravne i opštinske vlasti zatvorom najviše 30 dana ili novčano do 1500 dinara, kako je za koje delo u samom zakonskom predlogu predviđeno.

Kazna se može ustanoviti samo zakonom ili drugim normama, osnovanim na zakonu, i primeniti za dela za koja je unapred propisano da će se tom kaznom kazniti. Tu je jemstvo, da niko ne uzme na sebe više vlasti nego što mu je dano.

Jedna posve dobra strana ovoga predloga jeste i ta, što se njegov osek prvi odnosi ne samo na istupe iz ovog predloga, nego i na one iz specijalnih zakona. Time je otklonjeno nepotrebno ponavljanje propisa iz zakona u zakon.

U ovome predlogu doneti su naročiti propisi o deci i mladim maloletnicima, kako bi se delovalo na njihovu zaštitu.

Ovaj predlog zakona o istupima u skupštinskom Odboru za istupe, svestrano je kritički rasmotren, kojom su prilikom neki paragrafi ovoga zakonskog predloga ublaženi, neki pojačani, a neki su propisi elastičnije sadržine i odstranjeni i zamenjeni novima sa pristankom vladinog poverenika koji će u plenumu kao stručnjak zastupati Vladu i davati sva stručna obaveštenja po ovom zakonskom predlogu.

Sam projekat zakona o istupima u prvom delu obuhvata opšte i posebne odredbe o istupnim delima i materijalnim pravima, a u drugom delu sadrži odredbe o proceduri kod istupnih dela. Valja naglasiti da opšte materijalne odredbe i odredbe o proceduri treba da budu do kraja jednoobrazne za celu zemlju, t.j. da budu u detalje razrađene. U odredbe o posebnim delima, koja se kvalifikuju kao istupna dela po zakonu o istupima, ušli su samo glavni istupi, tako da bi se ostala dela, koja bi se mogla smatrati za istupna dela, ostavila regionalnim ocenjivanjima i regionalnim propisima.

Kraljevska vlada, podnoseći Narodnoj skupštini predlog zakona o istupima, imala je u vidu potrebu, da se zaštite izvesna pravna dobra oličena u pravnom poretku.

Takode su u ovom predlogu unete i mere bezbednosti, koje su naročito korisne, i još mnoge druge novine u pogledu krivca i samog postupka, koje će biti od velike koristi po naš javni život.

Za postupak po istupima nadležne su opšte upravne vlasti prvog stepena, a u mestima gde postoje državne mesne policijske vlasti nadležne su ove vlasti. Prema dopuni Odbora, za određene nabrojane vrste istupnih dela nadležne su, pored državnih vlasti i opštinske vlasti. Vlada se s time saglašuje.

Mislim, a verujem da i vi tako, gospodo narodni poslanici, mislite, da narodu treba što pre dati tako dugo očekivani Zakon o istupima. Taj je zakon koristan i potreban i ja vas molim, da pristupite diskusiji o predlogu toga zakonskog projekta i da ga po obavljenoj raspravi izvolite izglasati. (Burno pljeskanje i odobravanje na desnici i u centru).

Pretsednik Stevan Ćirić: Ima reč narodni poslanik g. Milenko Glišić.

Milenko Glišić: Poštovana gospodo i drugovi, mi nismo dobili projekat ovog zakonskog predloga i nismo mogli da ga proučimo, ali mi ćemo se ipak, ukoliko je to moguće, dogovoriti sa vama da primimo ono što je dobro i što treba da se primi iz toga zakona. Ja bih vas molio da mi odobrite, da se malo udaljim od samoga predmeta koji je na dnevnom redu, i da se dotaknem stvari koja može biti pogada i sve vas, ili vas može pogoditi. Mi svi treba da radiamo na tome da u zakone koje donosimo za našu zemlju ude ono što je najbolje. Ja neću da se upuštam

u pojedinosti, nego ću izneti samo jednu stvar koju, može biti, ni jedan od naših drugova ne bi ovde izneo. Mi ovde pripremamo zakone da njima podignemo ugled naše zemlje, ali mi pri tome zaboravljamo ono što je najvažnije: mi pravimo zakone samo za one male i nejake, za male krivce da oni mogu biti osuđeni, a za one koji učine velike krivice, za njih nema paragrafa. Primera radi hoću da se dotaknem jedne moje lične stvari: u svima varošima i u selima, ako jedan bakalin prospe lonac vode pred svojom radnjom, njega će policija kazniti, a ako nema da plati kaznu moraće da ide u zatvor. Međutim, vi vidite da već godinama postoji ovde u Beogradu nekakav list »Balkan« koji ničiju čast u ovoj zemlji nije ostavio na miru, počev od pok. neumrlog Nikole Pašića, Draškovića, Stojana Protića. On neće ostaviti na miru ni sadašnjeg našeg Pretsednika Vlade, nego će i njega najcrnijom farbom ofarbati čim bude sišao sa vlasti. I eto tu niko ne nade puta i načina da predloži nešto da se ovome čoveku zabrani da prlja tuđu čast. Vi svakog dana čitate da on jednoga dana nekome uvredi kćerku, drugog dana uvredi nekome suprugu, trećeg dana uvredi i okleveta nekoga fabrikanta ili poslovnog čoveka. Ono što ljudi ni u snu ni pomislili nisu, on će im to prišiti i namazati ih najcrnijom farbom.

Ja hoću da se napravi zakon za štampu. Ja molim gospodina Ministra unutrašnjih poslova da nade načina da se ukroti taj čovek koji mrlja i kalja sve što stigne. Taj čovek što piše »Balkan« ne ostavlja nikoga i ništa na miru, i podmeće ljudima i ono što nikad ni u snu čovek nije mogao da sanja. Ide nečija devojka ili žena ulicom, i njegovi detektivi izadu pred nju i kažu joj: daj toliko i toliko novaca, ili ćemo ići da kažemo tvome mužu ili ocu, da si bila sa tim i tim. Za toga velikoga dželata, koji seče glave, nema suda. Kad može da se vrši cenzura prema najvažnijim stvarima koji se tiču reda i zakona u zemlji zašto ne bi mogla da se primeni cenzura i prema ovome čoveku, koji nije ostavio ni jednoga čoveka u zemlji od imena i glasa da ga nije umrljao i ukaljao. Sutra će se on bacati blatom i na našega sadašnjega Pretsednika Vlade, kad on to prestane da bude. Ja molim gospodina Ministra da ovo što sam rekao uzme ozbiljno, pa da se unese u zakon da svaki koji piše, da mora i da se potpiše, ili bar da direktor mora da potpiše. Nema ni jedne kuće, ni jednoga čoveka, ni jednoga političara, na koga se on nije bacio blatom. Zašto da ovaj list bude toliko zaštićen i toleriran, kad se »Politika«, »Vreme« i »Pravda« cenzurišu i zabranjuju. Dok za ove velike listove postoji cenzura koja ih sprečava u radu, dotle se lopovima i hajducima tolerira. Ja hoću da vam kažem sa ovoga svetoga mesta, da se svakome od vas može desiti da i vas pisanje »Balkana« tangira. Savić je danas preko Krste Cicvarića pozvao mene na mindros, valjda da mu dam pare da ne piše protiv mene.

To se svaki dan dešava nečijoj supruzi, devojki ili kakvom poslovnom čoveku. Ja molim gospodina Ministra, da ne dozvoli tome razbojniku da vrši više ucene preko devojaka i žena i da ucenjuje fabrikante i poslovne ljude. Ja molim gospodina Ministra da sve ovo uvaži što sam govorio. (Odobranje).

Pretsednik Stevan Ćirić: Ima reč narodni poslanik g. Milan Mravlje.

Milan Mravlje: Gospodo narodni poslanici, ja sam želeo da uzmem reč povodom predloženog za-

kona o istupima i da iznesem svoje poglede na unutrašnju politiku i na neke najnovije događaje u Slovenačkoj.

Gospodo narodni poslanici, ima već više meseci od kada smo ovde u ovome Domu pretresli predlog budžeta za godinu 1937/38 te u načelnoj debati izneli naše gledište na državnu politiku, te kritikovali rad sadašnje Vlade. Tom prilikom, gospodo narodni poslanici, članovi opozicionih klubova, a naročito poslanici iz kluba Jugoslovenske nacionalne stranke prikazali su ovde svu težinu i katastrofalne posledice nacionalne, privredne, finansijske i socijalne politike Vlade g. dr. Milana Stojadinovića, te njegovog fatalnog pomoćnika g. dr. Antona Korošca. (Prigovori kod većine. — Odobranje na levisi).

Gospodo narodni poslanici, prilikom budžetske debate rekli smo, da je sadašnja Vlada svojom deklaracijom, kojom se je predstavila Narodnom predstavništvu, narod prevarila, obmanjivala i obmanjuje ga još i danas. (Odobranje na levisi. — Prigovori kod većine).

Vlada je tada obećala, da će produžiti sprovođenje politike narodnog i državnog jedinstva, da će poštovati zakone, da će smiriti narod i da će vratiti narodu demokratske slobode, sprovesti sporazum, te rešiti hrvatsko pitanje. Vlada je obećala, da će podignuti blagostanje naroda i smanjiti opterećenje od javnih dažbina. (Jedan glas sa desnice: Ovo nije budžetska debata!) Ali je načelna debata.

Gospodo narodni poslanici, prilikom budžetske debate mi smo izneli dokaze, kako je vladina deklaracija postala običan blef i kako je njezina politika dovela u roku nepune dve godine do potpunog rasula i anarhije. (Odobranje na levisi. Povici iz većine: Nije, nije!) Prikazali smo kako nema ni najmanjeg traga u vladinoj politici o narodnom i državnom jedinstvu, kako je Vlada međusobno podelila državnu teritoriju na federativnoj bazi u apsolutnu eksploataciju pojedinih ortaka i kako je uništena jedinstvena državna i narodna politika. (Odobranje na levisi).

Na osnovu takve politike sadašnjeg režima, gospodo narodni poslanici, u Slovenačkoj je ukinuta državna vlast i predata u celosti eksponentima rimskog klerikalizma. (Odobranje na levisi. — Usklici na desnici: Oho!) Crna internacionala g. dr. Antona Korošca zacarila se u Dravskoj banovini te je počela iz osnova rušiti temelje Jugoslavije, uništavati jugoslovenske nacionaliste . . . (Burno odobranje na levisi. — *Milan Lazarević:* Korošec je stvarao Jugoslaviju, a ne vi! — *Žagor*). . . . i sve one ustanove i organizacije koje imaju u svom programu najviši zakon za svakog državljanina Kraljevine Jugoslavije: Zakon narodnog i državnog jedinstva.

U toj borbi protiv tog zakona, gospodo narodni poslanici, klerikalna vlast nezakonito je smenila u Slovenačkoj ogromnu većinu nacionalnih predsednika opština, razrešila sve sreske putevne odbore, premestila najbolje sudije i sve veterinare zbog toga jer su dobri Slovenci i dobri Jugosloveni. Premestila je sve sreske načelnike i preko 1000 učitelja zbog toga jer su vaspitavali slovenačku decu u jugoslovenskom i sokolskom duhu. (Burni protesti na levisi). Bezbroj čestitih familija uništili su potpuno. Veterinar Jozo Rantar premešten je iz Kamnika na ostrvo Krk, žena mu je ostala u Kamniku, jedno dete školuje se u Ljubljani a sin mu pobeo iz šestog razreda gimnazije u Francusku.

Na taj način odvojenih porodica ima na stotine. Klerikalizam progoni Slovence, jugoslovenske nacionaliste do uništenja. Nema, gospodo narodni poslanici, apsolutno nikakve razlike između politike koju je sprovodio klerikalizam za vreme Austrije i politike koju sprovodi klerikalizam u Jugoslaviji protiv onih Slovenaca koji su bili, jesu, i ostaće na stanovištu, da smo mi, Srbi, Hrvati i Slovenci, jedan narod, koji je krvlju stvorio nezavisnu i slobodnu Jugoslaviju. (Burno pljeskanje na levici).

Gospodo narodni poslanici, razumeli smo mi klerikalnu politiku u Austriji, kad je imala klerikalna stranka mandat od Habsburške dinastije i katoličke monarhije. . . . (Velika graja i protesti na desnici). . . . da progoni sve što je gledalo u Beograd kao Piemont svog nacionalnog oslobođenja. Razumeli smo tada da je terao klerikalizam na gubilište i progonio sve Slovence, koji su bili oduševljeni poredama junačkih srpskih armija 1912 i početkom 1914. godine, jer su nekoji od tih nacionalista već tada prešli kao dobrovoljci u redove srpske vojske. Razumeli smo tada klerikalizam, koji nikada nije bio jugoslovenski raspoložen, koji je sve napore poduzimao da spase katoličku Habsburšku dinastiju i austrijsku monarhiju. . . . (Burno pljeskanje na levici). . . . kad je progonio slovenačke nacionaliste i uništavao njihove organizacije, jer su te rušile okvir austrijske monarhije, te su se borile protiv Habsburške dinastije. (Pljeskanje i odobravanje na levici). Ali, gospodo narodni poslanici, mi ne razumemo i nikad nećemo razumeti politiku sadašnjeg režima, da je u slobodnoj Jugoslaviji tom istom austrijskom i vatikanskom klerikalizmu predao apsolutnu vlast, da pomoću državnih organa, pomoću državnih sretstava, pomoću državne vlasti ruši temelje Jugoslavije, uništava bedeme jugoslovenstva na najopasnijim granicama Jugoslavije, progona što puta gore jugoslovenske nacionaliste nego je to ikad radio u Austriji. (Negodovanje i protesti na levici). Ne razumemo ovu sramotu, koja se dešava ovih dana u Slovenačkoj, da se pod zaštitom državnih vlasti cepaju jugoslovenske zastave. . . . (Jedan povik sa desnice: Vi ste ih sami cepali!). . . . pale sokolski domovi, više protiv Jugoslavije, protiv Kraljevskog doma Karadorđevića, i protiv jugoslovenske zastave. Ne razumem kako se može u Jugoslaviji dozvoliti, da Korošćevi klerikalci, pod slovenačkom zastavom, uz asistenciju političkih vlasti, jurišaju u Ljubljani na jugoslovenske nacionaliste kad ovi pevaju državnu himnu. . . . (Velika graja i žučni protesti na desnici). . . . i himnu sokolskih legija. Ne razumemo sramotu i zločin, kad se dozvoljava da klerikalni orlovi, — to je vežbačko društvo klerikalne partije, koje je raspustio dr. Korošec, a koje već dve godine ilegalno radi pod imenom „Fantovski otseki“ prosvetnih društava i SK Planina, — bacaju jaja u sokolske domove, koji su posvećeni Velikom Kralju Aleksandru I. (Povici sa leve: Sramota!) Ne razumemo, gospodo narodni poslanici, . . . (Josip Cvetić: Gospodine Predsedniče, zašto Ministar Krek sedi u poslaničkim klupama?)

Predsednik Stevan Ćirić: Gospodine Cvetiću, ja mislim da narodni poslanici ne smeju sedeti u ministarskim klupama, ali da Ministri smeju sedeti u poslaničkim klupama. (Josip Cvetić: To je druga stvar, ali on harangira protiv govornika. — Velika graja). Gospodin Ministar Krek je seo u poslaničku klupu zato, da bi bolje čuo govornika!

Milan Mravlje (nastavlja): Ne razumemo, gospodo narodni poslanici, kako može jedan ban u Jugo-

slaviji pretiti raspustom svih Sokolskih jedinica u Dravskoj banovini i da dopušta najpogrdniju kampanju protiv Sokola, kojemu na čelu stoji sam Nj. V. Kralj Petar II.

Jest, gospodo, taj Ban dr. Marko Natlačén ispevao je visoku pesmu vernosti i odanosti austriskom caru i austriskoj monarhiji, kad se je 1914. godine popeo na kandelabar u Ljubljani, u vreme kad je taj crni klerikalizam napunio zatvore sa jugoslovenskim nacionalistima, i kad ih je denuncirao i slao na Suhi bajer kraj Ljubljane, gde su bili streljani od strane austriske soldateske.

Jest, taj Ban, veran drug g. dr. Korošca i dr. Kreka, sposoban je da čini sve ono što se događa ovih dana u Slovenačkoj. Ali, gospodo narodni poslanici, ja ne mogu razumeti i ne mogu verovati da je to jugoslovenska državna i nacionalna politika, da je to politika JRZ, i da je moguća ovakva politika u Jugoslaviji, za koju smo se svi borili i žrtvovali da budemo u njoj slobodni, srećni i zadovoljni.

Ne, gospodo narodni poslanici, to nije jugoslovenska politika. To nije naša nacionalna i državna politika. I to ne može biti ni politika JRZ. To je politika klerofašizma, to je politika klerikalne internacionale, koja ima naročite planove sa Jugoslavijom. (Živo odobravanje i pljeskanje na levici).

Gospodo narodni poslanici, mi ove politike nećemo, mi ovu politiku osuđujemo. (Uzvici na levici: Tako je!)

„Veliki prosvetni radnik“ i Korošćev Ministar prosvete za Sloveniju g. Fran Erjavec napisao je 1919 i 1920. godine knjige za koje je Ministar policije, katolički sveštenik g. dr. Anton Korošec tek ove godine odredio da se konfiskuju, pošto se u njima svom snagom zauzima za republikanski oblik Jugoslavije. Taj prijatelj g. dr. Korošca, te izaslanik klerikalizma u Ministarstvu prosvete sve do maločas, napisao je 1914. godine u učiteljskom glasniku „Domaće ognjište“ br. 2 strana 32 ovu istinitu rečenicu o klerikalizmu: „Više nego ikada ranije danas smo služitelji Rima i Beča“. (Odobranje na levici. — Graja na desnici. — *Ministar bez portfelja dr. Miho Krek:* Gospodin Mravlje je bio republikanac puno kasnije kada je bio Radićevac u Sloveniji!) Dokle sam se ja borio kao dobrovoljac srpske vojske za ovu državu i dinastiju Karadorđevića, dotle ste se Vi borili za Habsburšku dinastiju. (Odobranje na levici. — Protesti na desnici.)

I gospodo narodni poslanici, taj gospodin, koji je tako ispravno shvatio klerikalizam, premda je bio tada socijalista, postao je najverniji saradnik g. dr. Korošca i njegove partije, te najbrutalniji egzekutor klerikalne antijugoslovenske politike u Sloveniji.

Gospodo narodni poslanici, klerikalnu partiju dirigira u Slovenačkoj jedna mala grupa katoličkih sveštenika. Sekretar banovinskog odbora JRZ za Dravsku banovinu, pod tim imenom krije se naime klerikalna stranka, jeste kapelan Tomazin, koji je morao zbog separatističke agitacije za vreme šestojanuarskoga režima pobeći u inostranstvo. Kad se je vratio posle smrti Velikog Mučenika Blaženopočivšeg Kralja Aleksandra, gospodin Korošec poverio je tome kapelanu najpoverljivije stranačke poslove.

I, gospodo narodni poslanici, taj gospodin sa takvim moralnim i političkim kvalifikacijama uz pomoć Bana dr. Natlačena organizovao je početkom juna o. g. poznate demonstracije protiv jugoslovenske zastave, protiv narodnog i državnog jedinstva i

Sokola Kraljevine Jugoslavije, prilikom dolaska predsednika JNS g. Pere Živkovića u Slovenačku.

Šta se sve desilo?

Evo, gospodo narodni poslanici, ja ću ukratko navesti zločinačku politiku slovenačkog klerikalizma i njegove najnovije poduhvate protiv onih Slovenaca, čije pozicije na severno-zapadnoj granici Jugoslavije ne dozvoljavaju i nikad neće dozvoliti, da bude ideja narodnog i državnog jedinstva uništena ili oslabljena. (Povici sa desnice: Mi ćemo je braniti!) Onda ćemo biti prijatelji.

Gospodo narodni poslanici, na banovinskoj konferenciji JNS za Dravsku banovinu 12 aprila ove godine zaključeno je da se sazove šira konferencija partiskih delegata za 6 juni u Ljubljani, te na tu konferenciju pozove predsednik stranke g. Pera Živković sa ostalim članovima užeg Glavnog odbora JNS. Tom prilikom želeo se upoznati g. Predsednik i sa našim sreskim i opštinskim organizacijama JNS.

Gospodin dr. Korošec ne želi da dođe ma ko od političkih protivnika u Slovenačku, da ne vidi svu mizeriju njegove partije i veliko nezadovoljstvo koje vlada u narodu protiv njegove štetne politike. (Pljeskanje na levlci — Graja i protesti na desnici).

Gospodin dr. Korošec osniva svoj politički život i uživa vlast u sadašnjem režimu na jednoj velikoj laži.

Predsednik Stevan Ćirić: Opominjem Vas na red za neparlamentarni izraz »laž«.

Milan Mravlje (nastavlja): Dobro »neistina«.

On tvrdi svugde da uživa poverenje svih Slovenaca, da je uz njega čitav slovenački katolički narod.

Gospodo narodni poslanici, to je najveća neistina bila, jeste i ostaje.

Gospodin dr. Korošec nikad nije imao apsolutne većine slovenačkog dela našega naroda uza sebe. Istina kad — kad je dobio relativnu većinu pomoću zloupotrebe vere i crkve.

A danas, gospodo narodni poslanici, g. dr. Korošec predstavlja najmanju političku grupu u Slovenačkoj. (Pljeskanje na levlci. — Graja na desnici). Zašto ne date slobodu narodu? Dajte mu tajne izbore! Radnici, kršćanski socijalci, ostavili su ga već davno. Slovenački seljak listom osuđuje klerikalnu politiku. (*Ministar bez portfelja dr. Miho Krek:* Zato si ti izgubio sve opštine u svom srezu!). Sva poštena inteligencija, koja je ranije pripadala Slovenačkoj ljudskoj stranci, ostavila je g. dr. Korošca. (*Ministar bez portfelja dr. Miho Krek:* Niko!) Pitaj samo u Ljubljani šta se sprema. (*Ministar bez portfelja dr. Miho Krek:* Znam ih ja valjda bolje nego ti!) Uz njega ostala je jedna šaka ljudi koja je ovisna od njega i od ovog režima i koja uživa blagodeti državnog i banovinskog budžeta. (Odobranje na levlci). Naročito treba istaći, da ga je ostavilo sve ono katoličko sveštenstvo koje osuđuje klerikalizam kao štetan po veru i crkvu i koje je ostalo verno nacionalnoj i jugoslovenskoj ideji.

Kako se g. Petar Živković ne bi upoznao sa faktičkim stanjem u Slovenačkoj i o istinskom raspoloženju naroda, po Koroščevoj želji sekretarijat klerikalne stranke u Ljubljani organizovao je uz pomoć policijskih vlasti demonstracije protiv njega i protiv programa koga zastupa Jugoslovenska nacionalna stranka. (*Dr. Jure Koce:* Nije istina! — *Josip Cvetić:* Ja sam bio tamo gde je policija tukla. — *Dr. Jure Koce:* Vi ste izazivali!).

Iz Ljubljane i okolnih srezova poslali su 5 juna pred ljubljanski kolodvor najopskurniji tipovi koji su bili plaćeni i pijani da kamenjem, motkama i jajima pričekaju g. Petra Živkovića i ostale članove glavnog odbora, koje je nazvala štampa g. dr. Korošca kao tuđince u Slovenačkoj. (Graja na desnici). Tako ih je primila: to su tuđinci u Slovenačkoj, a to je bio alarm da izvrše napad na njih. (*Dr. Mirko Došen:* A Korošec se nudio u Živkovićeve vladu! — *Dr. Vojislav Došen:* Tempora mutantur!).

Predsednik Stevan Ćirić: Gospodo, molim vas da upadicama ne uznemiravate gospodina govornika.

Milan Mravlje (nastavlja): Gospodo narodni poslanici, šta bi bilo, kad bi po istom načelu Srbijanci smatrali g. dr. Korošca, Kreka i njegove drugove za tuđince u Beogradu, te ih svaki put kada dolaze ovamo primili kamenjem, motkama, jajima, te drugim gostoprivljivim sretstvima, da povrate g. dr. Korošcu milo za drago?

Ali, gospodo, Srbijanci su mnogo kulturniji od slovenačkih klerikalaca. Nacionalni omladinci 5 juna po podne razvili su pred kolodvorom u Ljubljani veliku jugoslovensku zastavu, koja je bila napadnuta od strane jedne organizovane grupe klerikalaca. Na jugoslovenske nacionaliste navalili su u tome momentu organi policije, i oni su pendrecima lupali po rukama i glavama jugoslovenske omladince, koji su držali jugoslovensku zastavu. (Graja, protesti i objašnjenje u dvorani).

Predsednik Stevan Ćirić: Gospodo narodni poslanici, molim vas da budete mirni (Obračajući se desnici). Tvrđenja koja stavlja sa govornice g. govornik može svako sa govornice pobijati, ali, gospodo, nema nikakvog smisla da vas nekoliko za vreme govora g. narodnog poslanika pokušavate pobijati njegove navode. Molim gospodu sa levlce da ne unese uznemirenost u savetovanja Narodne skupštine.

Gospodo narodni poslanici, vi vidite da je g. Ministar Krek honorisao vašu želju time da ne sedi u poslaničkim klupama. Ako ne želite ni da stoji, evo ja umoljavam g. Ministra Kreka da zameni gospodina Korošca u ministarskoj klupi.

Milan Mravlje (nastavlja): Gospodo narodni poslanici, organizovana grupa klerikalnih pristalica, koji su nosili slovenačke oznake, bacala je na jugoslovensku zastavu jaja i vikala: Dole jugoslovenska zastava! U Sloveniji tražimo jedino slovenačku zastavu! Dole Jugoslavija! Navalili su na jugoslovensku zastavu te je hteli istrgnuti iz ruku jugoslovenskih nacionalista. Klerikalni demonstranti hteli su uništiti jugoslovensku zastavu. Oni su je pocepali i koplje polomili uz poklike: Dole jugoslovenska zastava! (*Dr. Jure Koce:* Vi ste je pocepali! — *Josip Cvetić:* Jeste li Vi bili tamo? Niste! Ja sam bio i držao je rukom!). Druga grupa klerikalnih demonstranata visoko je digla slovenačku zastavu i vikala: Živeo Korošec!

Gospodo narodni poslanici, plemenske zastave bile su ukinute kada je član Kraljevske vlade bio g. dr. Korošec (Govornik se obraća Ministru unutrašnjih poslova dr. Antonu Korošcu. — *Ministar unutrašnjih poslova dr. Anton Korošec:* Drugima govorite, ne obraćajte se meni!). On i klerikalna stranka nose za tu stvar svu odgovornost. (*Dr. Vojislav Došen:* Tempora mutantur).

Napredni i nacionalni Slovenci visoko su dizali slovenačku zastavu u ono vreme kada je htela klerikalna partija zameniti je sa zastavama nemačkih gro-

fova i barona, jer je htela time posvedočiti vernost habsburškoj monarhiji. To je bilo u vreme kada su napredni Slovenci počeli širiti agitaciju protiv Austrije i kada su bili počeli veliku borbu za jugoslovensko ujedinjenje u omladinskoj organizaciji „Preporod“.

Gospodo narodni poslanici, policijski organi pomogli su aktivno organizovane klerikalne demonstrante, kad su ovi cepali jugoslovensku zastavu. Napad na jugoslovensku zastavu ponovio se kod Kasine. (Graja. — *Josip Cvetič*: Jeste, zastava je bila pocepana uz poklike: Živeo Korošec!).

Pretsednik Stevan Ćirić: Molim vas, gospodo, da ne prekidate gospodina govornika.

Milan Mravlje (nastavlja): Ni jednom demonstrantu nije policija učinila ništa. Povodom tog zločinačkog događaja Ban g. dr. Marko Natlačen izdao je jedan lažni komunike, u kome tvrdi da nije pocepana nikakva zastava i da joj nije nikakav kvar učinjen. Napad na jugoslovensku zastavu videle su tisuće naroda, jedino ga nije smela videti policijska vlast koja je sama cepala jugoslovensku zastavu. (Glasovi na desnici: Nije istina!) G. Ban nije poveo povodom tog zločina nikakvu istragu, ni jedan zločinac nije bio zatvoren, mada su sva lica policijskoj upravi poznata.

Gospodo narodni poslanici, u Laškom trojica mladića pocepala su nešto kasnije jugoslovensku zastavu, misleći da je to plemenska zastava, koju je istakao na svojoj kući predsednik klerikalnog odbora u Laškom. Sva trojica su bila uhapšena i nalaze se u istražnom zatvoru, a sokolska četa, kojoj su ova trojica mladića pripadala, povelala je i sa svoje strane disciplinsku istragu. Krivci će odgovarati po zakonu za svoje delo.

Eto, gospodo, tu je sve po zakonu. A, gospodo, mi vidimo, da zakon za klerikalce u Slovenačkoj ne postoji kad treba da oni odgovaraju za svoja dela. U nedelju 6 juna sreska organizacija vojnih dobrovoljaca u Ljubljani priredila je svečanu akademiju prilikom predavanja javnosti jedne lepe spomen knjige o dobrovoljačkom pokretu za oslobođenje i ujedinjenje. Jedna grupa katoličkih t.j. klerikalnih akademičara, glasno je demonstrirala protiv dobrovoljačkog pokreta sa slovenačkom zastavom na čelu. Policija je bila pri tome pasivna.

G. Petar Živković i vodstvo JNS obišlo je u nedelju 6 juna krajeve Vrhnik, Logatec, Rakek, Sodražica i Ribnicu, a u ponedeljak, 7 juna, Šent Vid, Škofju Loku, Kranj, Kamnik, Žalec, Ptuj i Ljutomer. Svuda je seljački narod uz poklike Kralju i Jugoslaviji najsrdačnije primio predsednika g. Petra Živkovića i članove vodstva JNS. (Smeh na desnici). Seljački narod bio je oduševljen i svuda dao toplog izraza svome nacionalnom osećanju i državljanskoj svesti, mada biva svuda progonjen i mada su mu oduzeta sva prava slobodnog građanina Kraljevine Jugoslavije.

Velike mase sveta u svim krajevima pričekale su predsednika stranke, koji je doživeo pravi trijumf na toj turneji.

Pretsednik JNS Petar Živković uverio se i sam lično video neiskrenu politiku g. dr. Korošca i njegove klerikalne partije, kad se u Beogradu proglašava za pristalicu narodnog i državnog jedinstva, dok u Slovenačkoj ruši sve simbole jedinstva i zloupotrebljava vlast u seperatističke svrhe. Zbog toga je, gospodo narodni poslanici, Banska uprava i sekretarijat klerikalne stranke organizovao za utorak 8 juna kaznenu ekspediciju u Maribor, Koniice i Celje, gde su se održavali poslednji sastanci JNS na toj turneji.

Katolički akademičari su u dva autobusa pošli krišom u Maribor. Tamo su prvo polupali prozore kod hotela Orelj, gde je zasedavala konferencija JNS., a kasnije i sve prozore na Narodnom domu Mariborske sokolske župe. Narodni dom je najveća naša nacionalna svetinja na severnoj našoj granici, u kojoj je našao i sam gospodin dr. Korošec nebroj puta zaštite i potstrekla za nacionalnu borbu protiv nemačkog nasilja. Je li tako, g. Ministre? (Govornik se obraća Ministru unutrašnjih poslova dr. Antonu Korošcu. — *Ministar unutrašnjih poslova dr. Anton Korošec*: Ja neću da Vam odgovaram!)

I na tom Narodnom domu, na tom bedemu slovenačkog nacionalizma Korošćevi ljudi porazbijali su prozore u slobodnoj Jugoslaviji. Te demonstracije, gospodo, izvršene su pod zaštitom policije.

Dakle, gospodo, sve ove demonstracije organizovala je policijska vlast, a ne narod kako bi htela klerikalna štampa da prikaže. (*Manfred Paštrović*: To je tačno! — *Dr. Jure Koce* upada u reč govorniku).

Pretsednik Stevan Ćirić: Ako se narodni poslanik g. Koce ne slaže sa tvrdnjom g. govornika, neka izide na govornicu i kaže šta hoće.

Milan Mravlje (nastavlja): To treba na ovom mestu naročito podvući zbog objektivnog prikaza svih tih događaja.

Jedna mala grupa jugoslovenskih omladinaca htela je zaštititi vodstvu JNS slobodan put iz Maribora u Konjice, jer su klerikalci već u Mariboru pretili ubistvima.

Kod Prihove došlo je do tučnjave između grupe nacionalista i razbojničke grupe, koja je bila poslata iz Ljubljane da čini nered i nemir, da napada jugoslovenske nacionaliste, da porazbija prozore na Sokolskim domovima i da pravi zasede vodstvu JNS, Srbima i Hrvatima, koje smatraju za tudince u Sloveniji. Klerikalnih akademičara bilo je oko 60, a jugoslovenskih nacionalista oko 20. U tučnjavi bilo je ranjenih na obe strane. U toj tučnjavi pao je i ostao mrtav klerikalni akademičar Rudolf Dolinar. Uzgred treba primetiti, da je bio student Rudolf Dolinar već u Mariboru aretiran zbog napadaja, ali je bio kasnije na višu intervenciju pušten na slobodu. (*Manfred Paštrović*: I date su mu pare da ide i da pije!)

Sudska komisija utvrdila je da je dobio ranu u plećku, a ova rana nije bila smrtonosna. Dolinar je umro zbog toga što se ugušio kad je pao licem na zemlju. (Nastaje žučno objašnjenje između *dr. Jure Koce* i *Manfreda Paštrovića*).

Pretsednik Stevan Ćirić: Opominjem gospodina Kocea zapisanom opomenom na red, a g. Paštrovića običnom.

Ja vas molim, gospodo narodni poslanici, da u miru saslušate gospodina govornika.

Milan Mravlje (nastavlja): Povodom toga g. Ban izdao je i drugi lažan komunike, u kome je hteo da dezavuiše i sudsku komisiju. Tako daleko zloupotrebljava vlast dr. Marko Natlačen.

Dolinar su klerikalci proglasili za narodnog mučenika i za pogrebom morala su ići zastupstva državnih i samoupravnih vlasti, te školska deca. Klerikalci su pozvali čitav narod da ide na sprovod. I, gospodo, bilo je svega 1166 lica. Pogrebnoj svečanosti prisustvovali su i g. g. Korošec i Krek, te ban dr. Natlačen.

Policiska vlast aretirala je odmah sve nacionaliste koji su bili umešani u tuču, dok su na drugoj strani bili klerikalni studenti, koji su bili poslani da napadaju, saslušani kao svedoci, premda su oni glavni

krivci tih događaja, te je Dolinarova smrt jedino posledica njihovog poduhvata i pijanog stanja čitave ekspedicije. (Odobranje i pljeskanje na levlci.) Ja tražim od g. Ministra pravde da naredi državnom tužiocu u Ljubljani jednaki postupak za sve učesnike u tuči kod Prihove. (Dr. Jure Koce: Tako je! — Medusobna objašnjavanja narodnih poslanika. — Graja.)

Pretsednik Stevan Ćirić: Gospodo narodni poslanici, pošto je obema stranama ovoga Doma stalo do jednog te istog, ne vidim zašto je potrebno toliko uzbudenje!

Milan Mravlje (nastavlja): U klerikalnim redovima i od strane njihove štampe počela je nezapamćena hajka protiv nacionalista, a naročito protiv Sokola. Pretili su da će Soko uništiti i njihove domove zapaliti. U Mariboru već su pretnju izvršili i polupali prozore Sokolske župe. Sokolu „Tabor“ u Ljubljani 11-VI-1937, t.j. na dan kad su mrtvog Dolinara preneli u Ljubljanu, neko je telefonirao „da će noćas u čast našem Dolinaru goreti Tabor“.

Sokol „Tabor“ hteo je saznati od Poštanske direkcije sa kojeg telefonskog broja telefonirano je Taboru, pa nije mogao doznati, jer je Poštanska direkcija tražila pismenu predstavku propisno taksiranu za odgovor. U nedelju 13 juna kasno u noć ugasilo se je električno svetlo na Blajvajsovoj cesti, te u celoj okolini letnog vežbališta Ljubljanskog sokola. U tom momentu neko je zapalio drvenu zgradu na Sokolskom vežbalištu. Na ljubljanskom Velesajmu bilo je u tom času još više tisuća ljudi, među njima i narodni poslanik Rajko Turk.

Skoro svi su poleteli u pravcu požara. U blizini se nalazio i upravnik ljubljanske policije g. dr. Josip Hacin. (Graja na desnici). U svadi, ko je zapalio Sokolski dom, upravnik policije uzviknuo je: »To je osveta naroda!«.

Povodom tog zločina g. ban dr. Marko Natlačen opet je izdao jedan lažan komunike, u kome je hteo, pre nego je odredio istragu, pre nego je našao ikakav trag za zločincem, optužiti Sokole i jugoslovenske nacionaliste, te narodnog poslanika Rajka Turka, da su oni sami zapalili Sokolski dom.

Eto, gospodo narodni poslanici, kakva je politička situacija u Sloveniji; i kako daleko je doterao klerikalizam policisku vlast.

Ovde se zamera dr. Mačeku što vodi svoju hrvatsku separatističku politiku. Ali, gospodo narodni poslanici, ovo što radi g. dr. Korošec, sto puta je gore. (Manfred Paštrović: I opasnije!) Gospodin dr. Maček je u opoziciji i privikao je da on postavlja ekstremne zahteve. Gospodin dr. Korošec je na vlasti i sa ministarske stolice vodi separatističku politiku na najopasnijem delu naše države. (Pljeskanje na levlci i glasovi: Tako je! — Protesti na desnici).

On stoji na načelu katoličkog verskog jedinstva i svejedno mu je da li postiže ovo jedinstvo sa Bečom ili sa Rimom. Na to skrećem pažnju naročito Srbijancima — narodnim poslanicima, pošto ćete imati skoro prilike da glasate za Konkordat.

Ali, gospodo narodni poslanici, ponosno moram reći i uzviknuti, da sokolski duh, da sokolska ideja nikad nije bila tako jaka kao danas, i da nikad sokolske ćete u Sloveniji nisu tako triumfalno nastupale kao danas. (Burno pljeskanje na levlci — Graja na desnici.)

Reći moram, da ideja narodnog i državnog jedinstva nikad nije bila jača od danas, i da pozicije jugoslovenskih nacionalista na severozapadnoj granici ni-

kad nisu bile tako jake kao danas. (Pljeskanje na levlci).

Kao vrhunac klerikalne borbe protiv Sokola predlaže ban Natlačen da se sva sokolska društva u Slovenačkoj rasture. (Mihael Brenčič: Već je skrajnji čas! — Burni i žučni protesti na levlci. Mihael Brenčič: To su komunisti! — Ogorčeni protesti, velika graja i uzvici na levlci: Sram vas bilo! — Manfred Paštrović: Tražimo da uđu u zapisnik ove reči: „Skrajnji je čas da se raspuste Sokoli!“)

Pretsednik Stevan Ćirić: Za ovu neumesnu upadicu opominjem na red g. Brenčiča. (Graja i protesti na levlci neprestano traju. — Poslanici sa levice i desnice ustaju sa svojih mesta i žučno se objašnjavaju). Molim vas, gospodo, da se umirite. Ja sam narodnog poslanika g. Brenčiča opomenuo na red zbog neumesne upadice. (Graja i bučni protesti na levlci ne prestaju).

Gospodo, prekidam sednicu.

(Posle prekida)

Pretsednik Stevan Ćirić: Gospodo narodni poslanici, nastavljamo sednicu. Ja molim još jedanput i jednu i drugu stranu da u miru saslušaju gospodina govornika, a za ovu veoma neumesnu upadicu g. Brenčiča, ja sam ga opomenuo na red. (Protesti na levlci i povici: To je malo! To nije zadovoljština. Neka se isključi sa sednice!) Gospodine Mravlje, molim Vas nastavite. (Glasovi na levlci: Ne može se preći tako preko toga, mora se kazniti!) Ja sam prema gospodinu Brenčiču postupio onako kako Zakon o poslovnom redu propisuje. Izvolite nastaviti, gospodine Mravlje.

Milan Mravlje (nastavlja): Gospodo narodni poslanici, ja sam siguran da se ogromna većina vas sa desnice ne slaže sa upadicom, koju je učinio narodni poslanik Mihael Brenčič kad sam ja kazao da priprema kao vrhunac ban dr. Marko Natlačen rasturanje Sokolskih društava, rekavši: „I skrajnji je čas!“ Ali, gospodo, Mihael Brenčič kazao je ono što on oseća, on je kazao ono što on misli, i što misle i svi njegovi drugovi iz klerikalne stranke.

Gospodo narodni poslanici, čitav ovaj spor između Srba, Hrvata i Slovenaca, naročito između Srba i Hrvata, udešen je od Ministra g. dr. Korošca, jer on jedino na taj način može politički da živi. Gospodo narodni poslanici, u Slovenačkoj slovenačkim nacionalistima nije pružena nikakva lična sloboda, ni imovna bezbednost, pa ipak mi nacionalisti ostaćemo i dalje na svojoj liniji, na liniji jugoslovenskog narodnog i državnog jedinstva i mi ćemo istrajati, mi ćemo i pobediti i pored svih pretnji i pored prkosne politike Ministra unutrašnjih poslova g. dr. Korošca. (U ovome trenutku jedna grupa narodnih poslanika sa levice razvija i pokazuje u dvorani na polomljenom koplju pocepanu jugoslovensku državnu zastavu uz povike: „Evo pocepane državne zastave!“ U dvorani nastaje ogromno uzbudenje).

Pretsednik Stevan Ćirić: Gospodo narodni poslanici, pred nama je ovde pocepana jugoslovenska državna zastava. Bez obzira na to ko je taj strahoviti greh učinio, pozivam vas da ustanete i da joj odate poštovanje. (Svi poslanici ustaju sa svojih sedišta. — Opšte burno i dugotrajno pljeskanje).

Gospodo narodni poslanici, ima reč g. Vojislav Lazić.

Vojislav Lazić: Projekat predloga zakona o istupima nalazi se sada pred nama i ja hoću o njemu da progovorim nekoliko reči. Ja, gospodo, nisam

stručnjak i ne mogu ove paragrafe da podvrgnem kritici sa stručne strane, ali ću ih podvrci kritici kao čovek iz naroda i iz osećaja narodnih. Ali pre nego što predem na kritiku onoga što smatram da ovde treba kritikovati, moram da zamerim g. Predsedniku što nije naredio da se Odborski izveštaj otštampa u celini, tako da imamo pred sobom potpun predmet, da imamo ceo Odborski izveštaj. Mi međutim imamo sada pred sobom Odborski izveštaj samo u toliko ukoliko se njime menja po neka tačka iz podnetog projekta. Ja mislim da bi bilo bolje da je otštampan Odborski izveštaj u celini sa predlogom ovih izmena, koje je on predložio, jer ovako kako nam je ovaj izveštaj podnet, nije moguće ni najpismenijem čoveku da se u njemu lako snađe, da vidi šta je od onoga što je predloženo ostalo, a šta je opet Odbor od toga izmenio.

Zato mislim da u buduće treba štampati zakonske predloge onakve kakvi iz Odbora izadu u celini, sa odborskim izmenama i neizmenjeni vladin predlog.

Gospodo, predlog vladin je vrlo malo izmenjen, i ovako kako je izmenjen ne može zadovoljiti narodne potrebe. Ovaj zakon iznela je Vlada pred Narodnu skupštinu da dobije još jedno veće oružje za progonjenje naroda u zemlji; još jedno veće oružje da može progoniti političke protivnike.

Ako se uđe u suštinu ovoga zakona, ako ga dobro proučimo i povučemo jednu liniju i ocenimo šta ovaj zakon ima za cilj, dolazimo do zaključka da mu je cilj progonjenje političkih protivnika. Nema za cilj progonjenje krivaca nego političkih protivnika, a druga mu je svrha da spašava one koji pripadaju režimu. (*Todor Tonić*: Ne znaš ti, Vojo, ne stvari! — *Dr. Branko Kalember*: Zna Voja bolje nego ti!).

Ako uporedimo paragrafe međusobno, videćemo i zaključićemo da se na osnovu njih krivac može kazniti, a može i ne kazniti. Može da bude krivice a može i da ne bude. Zašto je to tako? Zato, da bi se politički protivnici mogli progoniti, a režimske pristalice spasavati. Sam postupak ide za tim. Tako isto i organi kad primenjuju ovaj zakon imaju potpuno odrešene ruke da mogu tako da rade. Jednome zakonu ne bi trebalo da bude to svrha, naprotiv trebalo bi da bude jasno normirano da on mora biti primenjivan podjednako, prema svima. Gospodo, ja ću da predem na izvesne paragrafe, pa ćete da vidite, da li ima tačnosti u onome što sam ja ovde izneo, i da li je moja bojazan opravdana ili ne, razume se ne za sebe lično nego za narod.

Gospodo § 13 kaže ovako: „Neznanje ili nepravilno shvatanje odredaba zakonskih nikoga ne izvinjava, ali s obzirom na prilike, pod kojima je krivično delo učinjeno, može vlast izreći blažu kaznu, a u osobito lakim slučajevima može osloboditi i od svake kazne.” Zar ova odredba nije dvosmislena? Zar ona neće dati mogućnost policijskim vlastima da mogu protivnike kažnjavati, bez milosrđa, za koje neće važiti neznanje zakona, a kad dodu pristalice režima onda će se primenjivati odredba poslednjega stava § 13 i uvažiti neznanje zakona.

Dalje, gospodo, u § 35 kaže se: „Ukor se mesto kazne zatvora ili novčane može izreći osim licima imenovanim u § 24 i osim slučajeva predviđenih u §§ 44 i 45 svima licima neporočnog života.

A koja će biti ta lica neporočnog života? Biće pristalice Jugoslovenske radikalne zajednice! Mi znamo, gospodo, kako se sad primenjuje zakon. Mi vidimo i sad šta rade policiske vlasti, kako proganjaju političke protivnike, a kako postupaju prema onome

ko pripada Jugoslovenskoj radikalnoj zajednici, jer onaj ko pripada Jugoslovenskoj radikalnoj zajednici može činiti nečuvena čuda, a nikome za to ne odgovara.

Gospodo, § 45 kaže da se u osobito lakim slučajevima krivac može kod svih istupa kazniti ukorom ili osloboditi od svake kazne. Gospodo, a ko ocenjuje te takozvane lake slučajeve? Ocenjuje onaj koji izriče kaznu. A ko izriče kaznu? Policijska vlast. — Prirodno je da će pristalice režima uživati blagodet iz ovog §-a i biti kažnjeni i za veća dela ukorom, pa i oslobodeni.

Gospodo §§ 50 i 51 govore o uslovima kazne. I ovde je stilizacija takva da je opet kazna moguća samo onima, kojima sreski načelnik hoće tu uslovnu kaznu da prizna. Prema tome opet vidimo jedan dokaz da ova Vlada nije imala za cilj da donese jedan ozbiljan zakon, po kome će svi biti jednaki pred zakonom, nego donosi zakon, po kome će se ljudi deliti na pristalice vladine i opozicione.

Dolazimo sad na jednu odredbu za koju me čudi da je mogla da dođe u ovaj zakon. §§ 60 i 61 govore o onim delima, gde ko umišljeno, bez ovlašćenja daje strancima ma kakve podatke od značaja za vojnu odbranu Kraljevine. Pa se onda tu kaže: »Ko umišljeno, bez ovlašćenja daje pouzdanicima strane države podatke od značaja za sigurnost Kraljevine, o radu ili članovima nacionalnih organizacija, kazniće se zatvorom do 30 dana ili novčano do 1500 dinara«. Ova ista krivica i krivična odgovornost postoji i u Krivičnom zakonu. Pitanje je sad, zbog čega je ona došla ovde. Gospodo, ja se sećam dobro kada smo mi pre tri meseca imali pred sobom Finansiski zakon, kada ste vi sa desnice tražili ukidanje opštinskih samouprava na taj način, što će opštinskog delovodu ili pisara moći da smeni sreski načelnik kad god hoće, pa ste to pravdali time što ste kazali: da oni imaju pred sobom vojne spiskove, celu vojnu organizaciju i zato im se ne može verovati, pa se mora doneti ovakva odredba. Međutim, evo šta sad donosite. Prema ovom zakonu, oni ljudi, koji prema strancima mogu davati takve podatke, mogu biti kažnjeni samo istupno.

Opet to ima, moram da kažem, svoju zadnju nameru. Nije to uneto bez zadnje namere. Ovo je uneto zbog toga da ako to učini čovek, koji pripada režimu, bude kažnjen po zakonu o istupima, a ako učini neko drugi, koji pripada drugoj partiji, onda će otići pod Krivični zakonik.

Gospodo, ovaj zakonski predlog, pored toga što je ovako dvosmislen i što se može tumačiti od strane onih koji ga budu primenjivali kako oni hoće, on je reakcionaran, strašno reakcionaran, drakonski, i ja se čudim da je mogao biti podnet, i to još od čoveka koji je svešteno lice, i u isto vreme koji, bar kao svešteno lice, trebao bi imati malo milosrđa pa da ne bude ovaj predlog ovako reakcionaran i svirep.

Gospodo, ovaj ceo zakon je izrađen za proganjanje političkih protivnika, stvaranje krivica političkim protivnicima. Sada ću da vam pokažem da vidite da je ovo sve tačno. (Jedan glas sa desnice: Izgleda kao da je protiv Voje pravljen ovaj zakonik. — *Smeh!*)

U § 69 kaže se: »Zatvorom do 5 dana ili novčano do 250 dinara kazniće se lice koje državna i opštinska vlast po zakonu odredi u poteru ili stražu, u patrolu ili hajku, a ono po ovom naređenju ne istupi bez opravdanih razloga«.

Gospodo, odrediti u poteru, odrediti na stražu, odrediti u patrolu? Zašto mi onda podnosimo toliki državni budžet, kada ćemo mi morati ići u patrolu, kada god to hoće sreski načelnik ili predsjednik opštine? Zašto onda plaćati toliki novac za tolike žandarmerije i žandarmerijske stanice? To znači po ovome propisu, da mi moramo da održavamo ličnu i imovnu bezbednost. To znači, da nas oni koje mi plaćamo teraju da moramo svake noći ići u parolu. Onda, gospodo, skidajte tolike žandarmerije i policajce koje plaća država da čuvaju našu ličnu bezbednost.

Prema tome, gospodo, ja smatram, da je ovo jedna drakonska mera i jedna apsolutno reakcionarna mera, koja će se opet zloupotrebljavati u partijske svrhe, da one koji ne budu išli u poteru, stražu i patrolu, a koji ne pripadaju vladinoj partiji, kažnjavaju, a one koji pripadaju Vladi i vladinom režimu, neće ni mali prst zaboleti, a oni drugi koji nisu uz Vladu, ići će odmah u zatvor. (Jedan glas sa desnice: To određuju opštinski predsjednici ko će ići u patrolu, a ne kapetan). Ovde piše: „koje državna ili opštinska vlast odredi”.

Gospodo, dalje imamo § 71 koji kaže ovo: „Zatvorom do 30 dana ili novčano do 1500 dinara kazniće se u koliko za pojedine slučaje nije propisana teža kazna: „ko zakonite naredbe ili postupke vlasti državne ili samoupravne i njenih organa usmeno ili pismeno ili na koji drugi način javno ismeva ili omalovažava.”

Pa, gospodo, i za mene odmah danas, kada ne bih bio zaštićen poslaničkim imunitetom, mogli bi vi sa desnice kazati, da ismevam vladu što kritikujem njen rad, pa me predati policiji za kaznu. Tako na zborovima političkim, ako se bude kritikovala vlada, reći će se da je to ismevanje vlade, i onda će svi politički protivnici, kritičari vlade, morati ići u zatvor.

Tačka treća istoga paragrafa 71 glasi: „Ko iz pakosti ili prkosa stvara kod drugih neraspoloženje prema državnim ili samoupravnim vlastima ili njihovim organima ili njihovim javnim ustanovama ili prema postojećem društvenom poretku u državi..... kazniće se do 30 dana zatvora ili novčano do 1.500 dinara”.

E pa, gospodo, ako jedan činovnik radi naopako u srezu, ako krade i pljačka i ako to neko kritikuje i kaže nekome šta je saznao, onda taj treba da ide 30 dana u zatvor, a onaj činovnik neka i dalje orgija i vrši nezakonitosti. Nemojte, gospodo, vi sa desnice uzimati ovo tako olako, to će se svetiti i vama, a ako ne vama onda vašim potomcima.

Ali odmah malo dalje iza ovoga stava kaže se ovako: „Objektivno kritikovanje ne smatra se kao ismejavanje ili umalovažavanje kad je učinjeno na način, na mestu ili u vremenu prikladnom”. Znači, ovim je odmah data mogućnost da vladine pristalice, režimske pristalice, ili pokajnici koji pridu uz režim ne moraju biti podvrgnuti ovoj kazni. Znači, da je to jedan dvosmisleni paragraf koji se može primenjivati i ovako i onako. Jedan kritičar ili koji drugi građanin koji nije uz vladu nego je opozicionar, ostaje dakle i dalje u opoziciji, biće kažnjen, ali za one koji odu uz vladu uzeće se u obzir ovaj poslednji pasus pa će se kazati: to je učinjeno na prikladnom mestu i oni neće biti kažnjeni.

Gospodo, § 72 kaže ovako: „Ko oda ono što je kao tajnu saznao na usmenoj raspravi vodenoj po nekom istupnom delu kad je javnost bila isključena, kazniće se zatvorom od 30 dana ili novčano do 1.500

dinara”. Ja vas pitam, gospodo, kakva može biti to tajna na jednoj usmenoj raspravi pred policiskom vlašću, po jednom istupnom delu, pa ako neki svedok ili veštak ili optuženi ili ma ko, koji je učestvovao u toj radnji, oda tu tajnu pa da zato bude kažnjen ne manje nego 30 dana zatvora odnosno 1.500 dinara?! Ja, gospodo, imam javnoga rada u narodu punih 40 godina i nisam zapazio da može biti tako nešto pa da kod istupnih dela može biti neka takva tajna koja se mora toliko čuvati i za koju neko mora biti toliko kažnjen ako oda tu tajnu koju je saznao u raspravama po istupnim predmetima.

Paragraf 83 kaže: „Ko ne podnese vlasti prijavu ili izvešće propisano kakovom opštom naredbom, iako bi to mogao učiniti bez opasnosti po svoj život, imanje ili važne interese, kazniće se zatvorom do 15 dana ili novčano do 750 dinara.

Pa, gospodo, kakve to prijave imaju da se podnose vlasti propisane opštom naredbom? Ovaj će paragraf naročito seljake da uništava. Jedna opšta naredba izide samo u „Službenim novinama” ili se dostavi opštinskoj vlasti koja je ostavi u fijoku, a onaj seljak koji ore na njivi ili je otišao u pečalbu nema ni pojma o toj naredbi. I on sad iako ništa o njoj ne zna, može da bude kažnjen 15 dana zatvora. Ovome apsolutno nema mesta u ovome zakonu, i to je jedna drakonska mera koja apsolutno ne može kao ispravna da postoji u jednoj pravnoj državi.

Paragraf 88 kaže: „Ko bez odobrenja nadležne vlasti promeni svoje, svoje dece, svog staranika, ili hranitelja ime, porodično ili rođeno, kazniće se novčano do 1.000 dinara”.

Gospodo, mi imamo u našoj zemlji takve slučajevе gotovo u svakoj porodici, da se detetu tepe od milosti, pa ako mu je ime Miodrag ili Milan, zovu ga Mija ili Mića itd. I sada, gospodo, kako je ovo ovde stilizovano, sve će te porodice i srodnici Mije, Miće i drugih mališana imati biti kažnjene. Zbog toga sam ja, gospodo, protivan ovoj odredbi, a eto vam još jedne drakonske mere, koja je našem narodu nepotrebna.

Paragraf 92 kaže: „Ko pronosi lažne obespokojavajuće glasove, kazniće se zatvorom do 30 dana ili novčano do 1.500 dinara.”

I sad, gospodo, da vidite kako će se primenjivati ova odredba. Ona će se primenjivati sigurno ovako: Ako ja kažem u društvu: pašće ova vlada, mene će kapetan odmah uhvatiti za vrat, pa će reći: ti pronosiš obespokojavajuće glasove protivu vlade i kazniće me sa 30 dana zatvora. Ovo ovde je tako rastegljivo, da je policiskim vlastima apsolutno dato da mogu da metnu katanac na usta svakome, pa da niko ne može progovoriti ni jedne reči, niti kritikovati koga, jer će biti kažnjen, pošto su to obespokojavajući glasovi.

Paragraf 93 kaže ovako: „Imaoci radnja, koji se dogovore i skupa prestanu raditi svoj zanat ili obustave svoj trgovinski ili industrijski posao, pa bilo to i za kraće vreme, kako bi na ovaj način primorali vlast da im prizna ili ustupi neka prava koja im ne pripadaju, ili da povisi cenu njihovim proizvodima, kazniće se zatvorom do 25 dana ili novčano do 1.250 dinara.”

Gospodo, ja mislim da ovome §-u ovde nema mesta, jer postoji Zakon o radnjama. To je jedno, a drugo ovaj § je opet jedna mera koja će onemogućiti ljude da se bore za opstanak: Po ovome je nemoguće organizovati štrajkove i šta će biti sa nama seljacima kad budemo rekli: hoćemo da zavedemo

štrajk, cene su pale, nećemo da donosimo proizvode u varoš da ih prodamo? Bićemo svi pokaznjavani jer to što radimo protivno je § 93.

Imate, dalje, ovo, gospodo, § 94 kaže ovako: „Zatvorom do 30 dana ili novčano do 1.500 dinara kazniće se: ko bez prethodnog odobrenja nadležne vlasti priređuje javne igranke, zabave, koncerte, vartrome ili pozorišne, muzikalne, cirkusne, bioskopske, orfeumske, akrobatske i ovome podobne priredbe ili povredi uslove u odobrenju postavljene”.

Gospodo, kod nas u selu postoji običaj da seljaci često puta prave igranku. Bila je moba, želi su, orali su, kosili su ili ma koji drugi posao obavili, oni uveče prave igranku. Pa onda, preko zime postoji običaj da se naši mladići i devojke skupe kod jednog domaćina, koji ima lepe prostorije da mogu deca malo da poigraju. Međutim, šta sada? Po ovoj odredbi nema toga. Sada oni moraju svoj narodni običaj da napuste i moraju da idu kod kapetana da ga mole da im odobri da se igraju, da svira onaj u sviralu i deca malo igraju. Gospodo, ja mislim da je ovo preterano. (Glasovi sa desnice: Tu piše „javne igranke!”) To su javne igranke. Ja bih razumeo da je to u lokalima, ali, gospodo, ovakva odredba odnosi se i na seoske igranke koje se budu priređivale. Posle uspešno završene mobe, posle uspešno završenog rada ili, na kraju krajeva, ako se u jednom kraju deca sakupe malo da igraju, onda mogu da budu podvrgnuta ovoj kazni, jer nemaju odobrenje vlasti.

Ali, gospodo, nasuprot ovim drakonskim kaznama za one stvari gde se tiče oporočavanja vlasti, gde se tiče uvrede i načina za potčinjavanje i progonojenje naroda, da vidite sada opet jednu od suprotnih mera. § 148 koji govori o kradama. Po ovome paragrafu izvlače se iz Krivičnog zakona izvesna dela učinjenih krađa i podvrgavaju pod ovaj zakon o istupima. Sve krađe koje se budu činile do 100 dinara, one će da podleže pod ovaj zakon i kažnjavaju se do 30 dana ili novčano do 1500 dinara. Ali, gospodo, ovde jedna odredba kaže ovako: „Kazniće se samo kada je delo izvršio umišljeno odnosno namerno”. Pa, gospodo, ja ne znam da li neko krađe a da unapred nije smislio da krađe. Ovo me, pravo da vam kažem, iznenaduje. Otkuda je to došlo? Umišljeno krađe. Pa znači, gospodo, da kod ove Vlade može se kraditi neumišljeno. (Smeh i pljeskanje na levlci). Vidite, dok je ovde suviše strogo vlast zaštićena, tobože autoritet vlasti, ne smeš čak kazati ni jednu reč protiv kapetana, ni jednu reč protiv policijskog pisara, ni jednu reč protiv ma koga činovnika ili ma koje vlasti, dotle ako krađeš, pa onda kažeš: Ja sam ovo slučajno ukrao, onda nisi kriv.

Pretsednik Stevan Ćirić: Gospodine narodni poslanice, može da bude i neumišljena krađa. Dopustite da vam iznesem jedan primer, ali molim da niko ne shvati da se ovaj primer na njega odnosi. Na primer, kada neko stavlja stalno primedbe na zapisnik, on neumišljeno krađe vreme. (Pljeskanje i smeh).

Vojislav Lazić (nastavlja): Gospodo poslanici, ja mislim da je ova izjava g. Predsednika pokazala koliko je on dostojan da zauzima ovo mesto. Gospodo, nije lepo da g. Predsednik jednom narodnom poslaniku kaže da on krađe vreme, ako on stavlja primedbe na zapisnik. Gospodo, takvoj šali nema mesta u ovom Domu. Ja, gospodo, nisam došao ovde da se šalim ni s kim, a najmanje da se šalim sa svojom savešću i dužnošću. Ja sam izišao ozbiljno da govorim i ja ozbiljno govorim. Smatram da me je g. Pret-

sednik uvredio i tražim da se g. Predsednik izvini za ovu uvredu. Ako se g. Predsednik ne izvini za ovu uvredu, ja ću znati da se za ovo odužim. (Graja i protesti kod većine).

Gospodo, dok padaju upadice od ovako neozbiljnih ljudi sa desnice to me ništa ne čudi, jer su oni neozbiljni, jer da su ozbiljni, to ne bi ni činili, ali čudi me da ovakve upadice padaju od Predsednika Narodne skupštine, koga sam smatrao ozbiljnim i da ozbiljno zauzima svoj položaj.

Pretsednik Stevan Ćirić: A koga morate smatrati i posle ovoga ozbiljnim čovekom, jer je on u svojoj upadici rekao da se njegova upadica ni na koga ne odnosi i zamolio naročito da je niko na sebe ne primeni. (*Aleksandar Dačić:* Hajde, Vojo, požuri se, već je 2 sata!)

Vojislav Lazić (nastavlja): Pa ja nisam kriv što ste započeli u 11 sati.

Gospodo, u § 161 kaže se: „Ko van kruga svojih srodnika i poznanika bez odobrenja policiske ili opštinske vlasti skuplja priloge u novcu ili drugim stvarima ili potpise za to ili javno poziva na to, kazniće se zatvorom do 10 dana ili novčano do 500 dinara.”

Gospodo, pa ja, recimo, osnivam zemljoradničku stranku i treba mi novčanih sretstava da bih mogao organizaciju da izvršim i apelujem na moje političke pristalice da ulogom svojim, neko od 5 dinara neko od 10 dinara, pomognu da možemo održavati svoju organizaciju. Pa, gospodo, i zato treba da se obratim nadležnoj vlasti da mi ona dozvoli da mogu prikupljati te priloge za organizovanje i rad jedne političke stranke. E pa, gospodo moja, vidite koliko se tu daleko otišlo: Zar može ovakva jedna odredba da se unese u zakon? Ne može. Načelnik sreski ako je raspoložen za to, on će to odobriti, a ako nije raspoložen neće odobriti. Svaki i najmanji prilog i za najobičniju svrhu zavisi od sreskog načelnika. Osnivanje stranke uzeo sam kao primer, ali u životu narodnom ima i drugih potreba za priloge. Na primer ako bi se skupljali prilozima za sokolska društva u Slovenačkoj, kakvo je raspoloženje vlasti g. Korošeca u Slovenačkoj prema Sokolima, to vlast ne bi dozvolila sa motivacijom: Ne može, to je za Sokole!

I, gospodo, ja mislim da je ovo sa namerom uneto, da bi svak morao da se pokloni režimu i da bude režimski čovek, pa da onda može uopšte nešto da radi i da čini, inače ko ne pripada režimu, tome nema ništa. A, gospodo, da li smo mi slobodna zemlja, da li smo mi pravna zemlja, da li može u jednoj demokratskoj zemlji da se uvede jedna ovakva odredba? Ja mislim da to ne treba da bude pod jednom Vladom koja paradira sa demokratizmom, Ministri iz te Vlade Đura Janković i Dragiša Cvetković, ti Gebelsi ovoga režima, jednako se biju u prsa na svimā zborovima i govore kako su za demokratiju i kako treba našoj zemlji dati pune političke slobode. Međutim, vidite kakve slobode daju! (*Milan Petković:* Ne misle oni tako, nego samo tek tako govore!)

Ovde sam, gospodo, izneo samo nekoliko paragrafa, nekoliko odredaba ovoga zakona, i prikazao vam njihove hrdave strane ovako na brzu ruku, ali ću ja u specijalnoj debati i kod ovih paragrafa i kod drugih koji takođe nisu dobri govoriti i tražiti njihovu izmenu, ako kod vas bude milosrda da to primite, ali ja verujem da ga neće biti, jer ste

se vi već sada toliko zagrejali da primete sve što je od Vlade predloženo.

Ali, gospodo, da vidite sada kakav je postupak po ovome zakonu. Postupak je još grozniji nego same odredbe o kažnjavanju po ovome zakonu. Prvo, ko izvida dela, kako ih izvida i ko sudi dela? Izvida ih upravna vlast-policija.

Jedva je uspeo Odbor te je uneo odredbu da i opštinske vlasti mogu izvidati i suditi neka dela po izvesnim paragrafima ovoga zakona. Mi znamo, gospodo, šta je naša policija. Šta će nam onda sreski sudovi kad će policijska vlast da izvida ova dela. Zašto smo potrošili onda toliki novac za ustanovu tih sreskih sudova. Zar nije bolje da se delegira jedan sreski sudija koji će da presuđuje ove stvari, a ne dati to pravo izvidanja i presuđivanja upravnoj vlasti. Jer, gospodo, ko je upravna vlast? Upravna vlast je sreski načelnik, a šta je načelnik sreski? On je eksponent vladajućeg režima. Naši načelnici sreski to su pretstavnici svakog vladajućeg režima. Ja imam, gospodo, u mome srezu načelnika sreskog koji je služio svima režimima redom koji su postojali od 10 godina na ovamo i koji je izvršivao slepo sve naredbe koje su mu izdavane za progonjenje političkih protivnika, pa je taj isti čovek slepi izvršilac naredaba i režima koji danas vlada i svima se silama trudi da pokaže uspeh u pribiranju pristalica za partiju J.R.Z., da ona dobije većinu. I kad znamo da su naši načelnici sreski takvi da ne služe ni narodu ni državi, već vladajućoj partiji, onda je opasno davati njima da ove stvari izvidaju i presuđuju. Dalje, gospodo, kome treba žalbu na njihove presude izjavljivati? Žalba na presude načelnika sreskih izjavljuje se opet upravnoj vlasti, izjavljuje se Banskoj upravi. Kod mene u srezu te stvari presuđuje jedan praktikant, jer gospodin načelnik neće tim stvarima da se bavi. Naši su sreski načelnici velika gospoda. Oni se bave samo politikom. Oni samo pribiraju koliko vlada u srezu ima glasača, a poslove deli pisarima i praktikantima. Zato u mome srezu izvida i presuđuje krivice u ime načelnika sreskog jedan praktikant. On izvida i donosi presude, i odmah hapsi ljude a akta nosi sreskom načelniku na potpis posle pet dana. Pa, gospodo, šta će sad biti, a šta će tek biti zloupotreba kad ovaj zakon stupi na snagu?!

Gospodo, moglo bi još da se imanade na zaštitu protivu zloupotrebe da je dozvoljena žalba Okružnom sudu. Mi smo pre rata u Srbiji imali jedno zakonodavstvo sa kojim smo se ponosili, i za kojim danas tugujemo što ga nemamo više. Malena Srbija imala je Krivični zakon u kome je jedan odeljak bio Zakon o istupima. Tim Zakonom nije se davalo policijskoj vlasti tako veliko pravo, žalbe na njezinu presudu nisu izjavljivane višoj upravnoj vlasti, nego protiv presuda policijske vlasti izjavljivala se žalba Okružnom sudu, i tamo su tri sudije rasmatrale presudu, pa ako je načelnik sreski učinio nešto što nije smeo da učini, ta je presuda bila poništena, dok po ovom zakonu žalba se podnosi Banskoj upravi u kojoj opet jedan činovnik, koji se zove referent, uzima te presude i rasmatra, pa onako kako mu partijski interes nalaže, on je rešava, ali gotovo uvek je prema političkom protivniku odobrava.

Gospodo, tako isto na presude opštinskog suda ovde se dozvoljava žalba prvoj pretpostavljenoj vlasti. A ko je to? Sreski načelnik! A načelnik sreski je politička vlast i umesto da ude u suštinu samog

pitanja po zakonu, on će to da raspravlja sa političkog gledišta, pa ako je presuda dobra a kažnjen je vladin pristalica, naćće sto načina da tu presudu poništi. A, gospodo, ako je opet obrnuto, on će naći sto načina da tu presudu odobri. Prema tome, gospodo, u jednoj demokratskoj zemlji ne može se dopustiti da presude po istupnim predmetima rasmatra policajska vlast, te presude, gospodo, ako hoćemo narod da zaštitimo od progona, moramo dozvoliti da rasmatra Okružni sud.

Gospodo § 255 kaže: »Presude se donose po slobodnom ubedenju, stećenom na osnovu dokaznog materijala u toku postupka.»

Pa, gospodo, mi imamo kod sudova slučaj da sudije svoje presude donose po slobodnom ubedenju. Pa mislite li vi da je narod zadovoljan? Ja, gospodo, tvrdim da narod nije zadovoljan, jer sudija koji je uvek pravnik i koji ne mora da bude režimski čovek, koji može da bude objektivn često se prebaci pa presudi krivo, kaže stekao sam tako ubedenje! A šta će raditi ovi načelnici sreski kad oni imaju da presuđuju po slobodnom ubedenju. Za njih dokazi ne vrede, oni mogu da donose presude onakve kako oni hoće. Prema tome, gospodo, ja mislim da će ovaj zakon doneti jednu najcrnju reakciju u našoj zemlji.

Paragraf 257 kaže: »Žalba se izjavljuje samo višoj upravnoj vlasti.«

Ja sam rekao maločas da pored svih reakcionarnih mera ovoga zakona, ta je mera jedna od najtežih da presude rasmatra upravna vlast, a da te presude nisu date sudu.

Paragraf 258 stav 2 kaže: »Privatni učesnik može se žaliti samo na onaj deo presude koji se odnosi na njegovu privatnopravno potraživanje.«

Gospodo, ja mislim da je i u ovom Odboru bilo i pravnika i praktičara koji su prošli kroz život i mogli su da vide kako je u narodu. Ja se čudim kako su mogli da prime ovakvu odredbu. Ja se njima čudim a Vladi se ne čudim za ovakvu odredbu da se privatni učesnik može da žali samo na onaj deo presude koji se odnosi na njegovo privatno pravno potraživanje.

Ispada iz toga ovo: kad je jedan čovek tužio nekoga koji mu je krađu izvršio, ili koji mu je šamar udario ili koji mu je uvredu naneo ili za neko drugo delo za koje se po ovom zakonu sudi na tužbu oštećenog i utvrđeno da je kriv, vlast ga nije kaznila ili ga je kaznila pro forma samo najmanjom merom.

Ovaj sada oštećenik, tužilac, izjavljuje žalbu, pa ima prava da se žali samo na to, da li je njemu dosuđena naknada, a što se tiče kazne, o kazni nema prava da govori ništa u svojoj žalbi. Znači, da to vlast preuzima u svoje ruke, da protiv nje nema žalbe. To je isto kao državni tužioci što danas postoje, da oni budu jedini tužioci u ovoj zemlji, i da niko drugi ne može tužiti nego državni tužilac, a državni tužilac tuži onoga koga on hoće, i onoga, za koga mu se naredi, a skloni akta i ne tuži onoga režimskog čoveka, za koga mu se javi: taj i taj ne može izaći pred sud. Tako će biti i ovde. Zar oštećeni čovek nema prava da kaže u svojoj žalbi: zašto je taj oslobođen, zašto je nado izvinjenje pa nije kažnjen, a delo je učinjeno i dokazano, ili obrnuto.

Dakle, gospodo, eto vam još jedne odredbe, koja je nepravična i koja uopšte, po mome shvatanju, ne zastupa nikakvu pravdu, niti daje mogućnosti našem narodu, da može da se brani od onih, koji ga napadaju, ili onih koji mu zla čine.

Sad imamo § 278, koji govori o kažnjavanju s mesta. Taj paragraf glasi: »Vlast može ovlastiti organe javnog nadzora, da zbog istupa svih ili pojedinih, za koje je predviđena samo novčana kazna kažnjavaju s mesta one istupnike, koje organi u vršenju svoje redovne službe zateku na delu, ili koji pred tim organima priznaju delo, koje je neposredno pre toga utvrđeno. Visina ovih kazna odmerava se prema težini istupa i može iznositi najviše polovinu najveće mere predviđene za delo, no ne više od 200 dinara, a prema tarifi koju u propisu ili u ovlašćenju odredi vlast. Ako organ ne primeni kažnjavanje s mesta, učiniće prijavu.»

Gospodo, mi do sada nismo imali ove kazne u našem zakonodavstvu. Ako ovo ostane ovako, znači da organ i vlasti, da uzmemo žandarma, da uzmemo finansijskog kontrolora, da uzmemo nekoga od ovih, koji su, razume se, neprestano na grbači narodnoj, mogu da čine šta hoće, mogu kažnjavati do mile volje i za svaki konkretni slučaj može reći da ima ovlašćenja i na jedanput može reći: ti si se ogrešio o to i o to, daj 50—100 dinara itd. I ove će »kazne smesta« našem narodu da dozlogrde. Ja mislim da ove kazne s mesta treba da se izbrišu. (Jedan glas sa desnice: Ima tu i treći stav, gospodine Vojo!) Vidim da ima i treći stav, koji glasi: »Ako istupnik ne bude hteo odmah kaznu položiti, kažnjavanje s mesta se ne izvršuje, a organ će vlasti podneti prijavu radi redovnog postupka.« Razume se, podneće prijavu radi postupka i on će biti kažnjen. Vidite, gospodo, tendencija je ovog zakona da žandarm, policijski agent ili pisar, ili finansijski kontrolori ili drugi finansijski organi stalno vršljaju nad narodnom glavom i njegovom slobodom.

Gospodo, ovo su samo na brzu ruku zapažene reakcionarne mere ovoga zakona, nepravedne mere ovoga zakona i mere koje će biti iskorišćavane u političke svrhe.

Ja smatram da bi bilo dobro da ovaj zakonski projekat Narodna skupština vrati ponovo u Odbor, da Odbor ovo ponovo prouči. Meni se čini da ovaj zakon nije dovoljno proučen i da ako ovako kako on glasi bude primljen on će biti napast za naš narod. Na kraju, gospodo, hoću da se pozabavim i jednim delom izveštaja odbora za proučavanje ovog zakona. Na strani šestoj po § 157 koji postaje § 156 Vlada i Odbor nisu se složili. Vlada je predložila da se iz projekta briše § 158, a taj je § govorio o zauzeću zemljišta opštinskog, banovinskog i drugih privatnih lica. Tendencija Vladina zašto briše taj § nije mi poznata, ali Odbor je doneo jedno rešenje suprotno vladinom mišljenju pa je kazao: »ko samovlasno, bez nasilja, zahvati od državnog; opštinskog ili banovinskog zemljišta kazniće se 30 dana zatvora ili novčano do 1500 i t. d. — Nemam potrebe ceo § da čitam ali ono, radi čega iznosim ovo, to je, da Vlada na redakciji ovoga paragrafa nije imala većinu i ona je po parlamentarnom redu u ovome odboru pala. Ja mislim da Vlada posle ovoga nije mogla da ostane na svome položaju. Gospodo sa desnice, za vas je to svejedno. Dok međutim, gospodo, ja držim ako Vlada dr. Milana Stojadinovića polaže nešto na parlamentarni red, onako kako bi trebalo da bude, ona treba da ima većinu u svima odborima i na svakome pitanju. Čim je izgubila većinu na jednome zakonskom predlogu, pa makar i na jednom paragrafu, ona je trebala da podnese ostavku. Ali, gospodo, naša Vlada nije padala ni na težim pitanjima pa neće pasti ni na ovome pitanju. Ali, gospodo, ja sam dužan kao narodni

poslanik i kao čovek koji zastupa pun i čist parlamentarizam, koji zastupa načelo, da Vlada treba da niče iz parlamenta, drugim rečima, da niče iz naroda, da treba da ima potpuno poverenje parlamenta i naroda, smatram da takva Vlada uvek treba da ima parlamentarnu većinu, pa makar to bilo i u ovom odboru. Međutim, ova se Vlada nije postarala da ima tu većinu i u ovome odboru. Ona je kazala: ja sam prošle godine izgubila većinu u Senatu pa sam ostala; dvaput sam je izgubila i u Skupštini i opet sam ostala, pa zašto sada da idem na jednom ovako malom paragrafu? Kao što vidite, gospodo, iz svih ovih mojih primedaba na ovaj zakon on se ne može primiti ni u načelnoj debati. Ovaj zakon ne može biti predmet načelne diskusije u Narodnoj skupštini. On je toliko rdav da se ni tu ne može primiti, a kamo li da se prede na njegovu raspravu u pojedinostima. I zato, gospodo, ja predlažem da se taj zakonski projekat vrati ponovo u odbor te da se tamo ponovo prouči i da mu se da bolja redakcija. (Žagor).

Gospodo, čuje se iz vladine većine jedan glas: To je mlaćenje prazne slame, mi smo ovaj zakonski projekat već primili. Ja verujem, gospodo, da ćete vi primiti sve što vam Vlada servira, da nećete ništa odbaciti, vi ćete primiti još mnogo teže delo koje će sutra doći na dnevni red, a koje se zove Konkordat. Vi ćete sve to primiti i nećete se ni zapitati: Šta mi ovo radimo? Nećete se zapitati ni kod tog tako teškog dela, pa je prirodno da ni ovde nećete da se zapitate. Ali, gospodo, nemojte smatrati ni ovu stvar da je to tako laka stvar i zato nemojte tako laka srca to da primite i da kažete: nama je to donela Vladá dr. Stojadinovića, mi u nju verujemo i zato ćemo ovo da primimo. Jer, baš vi iz vladine većine baš ste vi ti koji treba da odbijete ono što nije za narod dobro. Ja na vas zato i apelujem, a mi iz opozicije već učinićemo i sami to. Vi iz vladine većine koji sve slepo primite ne treba to da činite. Promislite malo da li je ovo dobro. Ja na vas apelujem. Ja smatram da jedanput treba i iz vladine većine da pođe kao neka mala opozicija, da se dignu nekoliko ljudi pa da kažu: mi ne damo da se ovo primi, jer je to štetno za narod, i zato ne damo da to postane zakon (Žagor). Ja ne znam da li ću vas ubediti u ovo što govorim, ja ne znam to, ali ja činim svoju dužnost kao narodni poslanik i izjavljujem da za ovaj odborski izveštaj, koji nije dobar, iako je njime zakonski projekat unekoliko izmenjen, ne mogu glasati ni u načelu, i molim g. izvestioca odborske većine da primi moj predlog da se taj zakonski projekat ponovo vrati u odbor.

Pretsednik Stevan Ćirić: Gospodo narodni poslanici, molim g. g. govornike da čim završe svoje govore, siđu u Stenografski biro i tamo poprave svoje stenografske beleške, jer vam samo tako mogu garantovati da će bilteni biti brzo i na vreme gotovi.

Ima reč narodni poslanik g. Mihael Brenčič radi ličnog objašnjenja.

Mihael Brenčič: Med svojim govorom je poslanec Mravlje trdil, da je Banska uprava v Ljubljani predlagala razpust sokolskih društva v banovini. Pri teh besedah sem jaz napravil medklic: »Skraini čas«. Izjavljam, da s tem nisem mislil napraviti nikake opazke na ustanovo Sokola Kraljevine Jugoslavije kot tako, niti na sokolska društva v hrvatskih in srbskih krajih, ampak sem imel pred očmi samo poedine slučaje zlorabe sokolstva v politične namene JNS pri nas v Sloveniji. Mislim, da je v interesu čiste in prave sokolske ideje: vsako politiko v sokolski organizaciji preprediti in jo izključiti. Drugega s svojim medkli-

cem nisem hotel reči. (Protesti na levisi — Ploskanje na desnici).

Pretsednik Stevan Ćirić: Gospodo narodni poslanici, molim vas nemojte se uzrujavati. G. Brenčić ima pravo da da izjavu i on za nju odgovara. (*Manfred Paštrović:* Odgovara Jereza i Vlada!) Dobio je opomenu za ono što je prvo rekao, a za ovu drugu izjavu koju je učinio on snosi odgovornost. (*Man-*

fred Paštrović: Ne on nego Vlada, pošto je on član vladine većine!).

Gospodo narodni poslanici, mislim da možemo sada sednicu zaključiti a da je nastavimo sutra. Jeste li saglasni? (Jesmo).

Prema tome sa vašim pristankom ovu sednicu zaključujem, a iduću zakazujem za sutra u 9 časova pre podne sa produženjem današnjeg dnevnog reda.

Sednica je zaključena u 14 časova.

PRILOZI

NARODNOJ SKUPŠTINI

Odbor za proučavanje zakonskog predloga o izmeni naziva srezova »Veliki Bečkerek« i »Nova Kanjiža«, na sednici svojoj od 30 juna 1937 godine, pretresao je upućeni mu zakonski predlog i usvojio ga jednoglasno bez izmena u načelu i u pojedinostima.

Odboru je čast umoliti Narodnu skupštinu da izvoli usvojiti u celosti ovaj izveštaj.

Za izvestioca Odbor je odredio g. dr. Branka Nikolića.

Pretsednik Odbora,
Milan Badžak, s. r.

Sekretar,
Nikola Gavrilović, s. r.

Članovi:

Borisav Živadinović, s. r., Milorad Veselinović, s. r., Slavko Nikolić, s. r., dr. Mihael Kašper, s. r., Jovan Kašanin, s. r., Milivoje Rafailović, s. r., dr. Branko Nikolić, s. r., dr. Gavro Santo, s. r.

PREDLOG

zakona o izmeni naziva srezova „Veliki Bečkerek” i „Nova Kanjiža”.

§ 1.

Dosadašnji naziv sreza „Veliki Bečkerek” menja se u „Petrovgrad”, a naziv sreza „Nova Kanjiža” u „Novi Kneževac”.

§ 2.

Ovaj zakon stupa na snagu danom obnarodovanja u „Službenim novinama”.

Preporučujemo našem Ministru pravde da ovaj zakon obnaroduje, svim našim Ministrima da se o izvršenju njegovom staraju, vlastima zapovedamo da po njemu postupaju a svima i svakome da mu se pokoravaju.

NARODNOJ SKUPŠTINI

Odbor za proučavanje zakonskih predloga o međunarodnim ugovorima i sporazumima primio je na proučavanje predlog zakona o Sporazumu o po-

morskim signalima, sa pravilnikom o izvesnim kategorijama pomorskih signala, zaključenom u Lisabonu 23 oktobra 1930 godine, pa je na svojoj V sednici od 30 marta t. g. završio povereni mu posao, usvojivši aklamacijom tekstuelno zakonski predlog u načelu i pojedinostima.

Odboru je čast predložiti Narodnoj skupštini da zakonski predlog izvoli usvojiti.

Za izvestioca Odbor je odredio g. Žarka Tomaševića, predsednika Odbora.

30 juna 1937 godine
Beograd

Pretsednik Odbora za proučavanje zakonskih predloga o međunarodnim ugovorima i sporazumima,
Žarko Tomašević, s. r.

Sekretar,

Dr. Branko Miljuš, s. r.

Članovi:

Dr. Časlav Nikitović, s. r., Dragomir M. Stojadinović, s. r., dr. Ljutica Dimitrijević, s. r., dr. Dragoljub Jevremović, s. r., dr. Kosta Popović, s. r., inž. Svetozar Sv. Stanković, s. r., dr. Anton Novačan, s. r., Miloš Rašović, s. r., Momčilo Sokić, s. r., dr. Fran Šemrov, s. r., Joca Georgijević, s. r., dr. Srpkov Vučanović, s. r., dr. Mirko Došen, s. r.

NARODNOJ SKUPŠTINI

Odbor za proučavanje zakonskih predloga o međunarodnim ugovorima i sporazumima primio je na proučavanje predlog zakona o Dopunskom sporazumu uz Prilog B. Ugovora o trgovini i plovidbi, zaključenog u Beogradu 22 juna 1926 godine, između Kraljevine Jugoslavije i Kraljevine Albanije o pograničnom prometu u pogledu skadarskog tržišta, zaključenom i potpisanom u Beogradu 5 maja 1934 godine između Kraljevine Jugoslavije i Kraljevine Albanije, pa je na svojoj V sednici od 30 juna tek. god. završio povereni mu posao, usvojivši aklamacijom tekstuelno zakonski predlog u načelu i pojedinostima.

Odboru je čast predložiti Narodnoj skupštini da zakonski predlog izvoli usvojiti.

Za izvestioca Odbor je odredio g. Žarka Tomaševića, predsednika Odbora.

30 juna 1937 godine
Beograd

Predsednik Odbora za proučavanje zakonskih predloga o međunarodnim ugovorima i sporazumima,
Žarko Tomašević, s. r.

Sekretar,

Dr. Branko Miljuš, s. r.

Članovi:

Dr. Časlav Nikitović, s. r., Dragomir M. Stojadinović, s. r., dr. Ljutica Dimitrijević, s. r., dr. Dragoljub Jevremović, s. r., dr. Kosta Popović, s. r., inž. Svetozar Sv. Stanković, s. r., dr. Anton Novačan, s. r., Miloš Rašović, s. r., Momčilo Sokić, s. r., dr. Fran Šemrov, s. r., Joca Georgijević, s. r., dr. Srpkov Vukanović, s. r., dr. Mirko Došen, s. r.

NARODNOJ SKUPŠTINI

Odbor za proučavanje zakonskih predloga o međunarodnim ugovorima i sporazumima primio je na proučavanje predlog zakona o Trgovinskom ugovoru sa Prilozima A. i B. (tarifске liste); Prilogom C (sporazum o veterinaro-policiskom postupku pri uvozu i provožu životinja, životinjskih delova i životinjskih proizvoda) i Zaključnom protokolu, zaključenim i potpisanim u Beogradu 1 maja 1934 godine, između Kraljevine Jugoslavije i Republike Nemačke, pa je na svojoj V sednici od 30 juna 1937 godine završio povereni mu posao usvojivši aklamacijom tekstuelno zakonski predlog u načelu i pojedinostima.

Odboru je čast predložiti Narodnoj skupštini da zakonski predlog izvoli usvojiti.

Za izvestioca Odbor je odredio g. Žarka Tomaševića, predsednika Odbora.

30 juna 1937 godine
Beograd

Predsednik Odbora za proučavanje zakonskih predloga o međunarodnim ugovorima i sporazumima,
Žarko Tomašević, s. r.

Sekretar,

Dr. Branko Miljuš, s. r.

Članovi:

Dr. Časlav Nikitović, s. r., Dragomir M. Stojadinović, s. r., dr. Ljutica Dimitrijević, s. r., dr. Dragoljub Jevremović, s. r., dr. Kosta Popović, s. r., inž. Svetozar Sv. Stanković, s. r., dr. Anton Novačan, s. r., Miloš Rašović, s. r., Momčilo Sokić, s. r., dr. Fran Šemrov, s. r., Joca Georgijević, s. r., dr. Srpkov Vukanović, s. r., dr. Mirko Došen, s. r.

NARODNOJ SKUPŠTINI

Odbor za proučavanje zakonskih predloga o međunarodnim ugovorima i sporazumima primio je na proučavanje predlog zakona o razmeni nota na dan 21 marta 1936 godine između Ministra inostranih poslova Kraljevine Jugoslavije i nemačkog Izvanrednog poslanika i Opunomoćenog ministra, kojom se, na temelju sporazuma zaključenih februara meseca 1935 u Minhenu na zajedničkom zasedavanju Vla-

dinih odbora, obrazovanih na osnovi čl. 35 jugoslovensko-nemačkog Trgovinskog ugovora od 1 maja 1934, menjaju Prilog B. i Zaključni protokol Trgovinskog ugovora, pa je na svojoj V sednici od 30 juna 1937 god. završio povereni mu posao, usvojivši aklamacijom tekstuelno zakonski predlog u načelu i pojedinostima.

Odboru je čast predložiti Narodnoj skupštini, da zakonski predlog izvoli usvojiti.

Za izvestioca Odbor je odredio g. Žarka Tomaševića, predsednika Odbora.

30 juna 1937 godine
Beograd

Predsednik Odbora za proučavanje zakonskih predloga o međunarodnim ugovorima i sporazumima,
Žarko Tomašević, s. r.

Sekretar,

Dr. Branko Miljuš, s. r.

Članovi:

Dr. Časlav Nikitović, s. r., Dragomir M. Stojadinović, s. r., dr. Ljutica Dimitrijević, s. r., dr. Dragoljub Jevremović, s. r., dr. Kosta Popović, s. r., inž. Svetozar Sv. Stanković, s. r., dr. Anton Novačan, s. r., Miloš Rašović, s. r., Momčilo Sokić, s. r., dr. Fran Šemrov, s. r., Joca Georgijević, s. r., dr. Srpkov Vukanović, s. r., dr. Mirko Došen, s. r.

NARODNOJ SKUPŠTINI

Odbor za proučavanje zakonskih predloga o međunarodnim ugovorima i sporazumima primio je na proučavanje predlog zakona o Dopunskom sporazumu sa Završnim protokolom i izmenom nota, koje čine njegov sastavni deo, uz Sporazum od 25 aprila 1932 godine, dodat Ugovoru o trgovini i plovidbi između Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca i Kraljevine Italije od 14 jula 1924 godine, zaključenom i potpisanom u Rimu 4 januara 1934 godine, pa je na svojoj V sednici od 30 juna t. g. završio povereni mu posao, usvojivši aklamacijom tekstuelno zakonski predlog u načelu i pojedinostima.

Odboru je čast predložiti Narodnoj skupštini, da zakonski predlog izvoli usvojiti.

Za izvestioca Odbor je odredio g. Žarka Tomaševića, predsednika Odbora.

30 juna 1937 godine
Beograd

Predsednik Odbora za proučavanje zakonskih predloga o međunarodnim ugovorima i sporazumima,
Žarko Tomašević, s. r.

Sekretar,

Dr. Branko Miljuš, s. r.

Članovi:

Dr. Časlav Nikitović, s. r., Dragomir M. Stojadinović, s. r., dr. Ljutica Dimitrijević, s. r., dr. Dragoljub Jevremović, s. r., dr. Kosta Popović, s. r., inž. Svetozar Sv. Stanković, s. r., dr. Anton Novačan, s. r., Miloš Rašović, s. r., Momčilo Sokić, s. r., dr. Fran Šemrov, s. r., Joca Georgijević, s. r., dr. Srpkov Vukanović, s. r., dr. Mirko Došen, s. r.

INTERPELACIJA

Boška Zeljkovića i drugova, narodnih poslanika, na Ministra trgovine i industrije o štrajku daka Srednje tehničke škole u Sarajevu.

GOSPODINE MINISTRE,

Prije izbijanja štrajka u Srednjoj tehničkoj školi u Sarajevu u decembru 1936 godine, mnoge novine su u našoj državi pisale u 15 članaka protiv direktora te škole, Oskara Grofa, naročito povodom otkrića jednog plagijata, donoseći da je pomenuti direktor prigodom proslave dana Ujedinjenja 1935 godine održao govor pred profesorima i đacima škole, te taj svoj govor štampao u školskom izveštaju za školsku godinu 1935/36, a novine su dokazivale da taj govor nije ništa drugo nego napamet naučen članak iz pera g. Antuna Karamana, štampan u »Narodnom Jedinstvu« broj 96 od 1 decembra 1934 godine.

Štrajk svih učenika pomenute škole bio je u znaku protesta protiv direktora Grofa, pošto je otkrićima u štampi bio posve oboren ugled direktora, još više zato što on nije demantovao nijednu novinsku vijest po pitanju rečenog plagijata.

Pored gornjeg razloga bio je razlog za štrajk i to, što je u zimsko doba u svim razredima pomenute škole vladala hladnoća i što se je veliki broj daka i nastavnika razboleo, jer se nije ložilo.

Svi učenici u isledenju stavili su islednicima kao uslov za prestanak štrajka, uklanjanje direktora Grofa.

Kako vazda u svim ovakvim slučajevima, tako i prilikom štrajka daka pomenute škole, izvesni elementi su iskoristili štrajk u svoje svrhe te su nemilice optuživali učenike, dokazujući da su oni organizatori toga štrajka.

Direktor Grof, da bi se održao na svome položaju, upotrebio je sve svoje »prijateljske veze«, i iza toga je uputio »poverljivu tužbu« Ministarstvu trgovine i industrije protivu nekih nastavnika, obeđujući njih za štrajk, a time se je osvetio onim nastavnicima koje je mrzeo, ali je prećutao, da u toj tužbi istakne, da je likvidiranje štrajka još od početka išlo krivim putem.

Posledice toga štrajka su iskusili, ni krivi ni dužni, profesori g. g. inž. M. Martinis, inž. Đ. Vidović i

akademski slikar K. Miić, i samo za ljubav direktora Grofa premješteni su iz Sarajeva; premješteni su poznati naši nacionalni ljudi, koji su obljubljeni u Sarajevu.

Nekolicina đaćkih roditelja odaslala je Vama, Gospodine Ministre, dana 15 februara ove godine preporučnim pismom tužbu napisanu na 58 stranica protivu direktora Grofa, ali nažalost ta je tužba ostala »glas vapijućeg u pustinji«.

Direktor Grof godinama vešto sklanja iz Sarajeva sve one profesore, koji neće da mu budu ulizice, a to čini valjda zato što u Sarajevu uživa velike privilegije, i što on pored redovne dužnosti direktora uživa još nekoliko honorara, dok je ceo njegov rad skoncentrisan samo na izdavanju naredjenja i otpravljanju administracije.

S obzirom na sve gore izneseno, molimo Vas, Gospodine Ministre, da biste nam po ovome dali pismeni odgovor u Narodnoj skupštini na sledeća pitanja:

1) Da li mislite opozvati premještaje g. g. inž. Martinisa, inž. Vidovića i akademskog slikara Miića, koji su nedužno premješteni.

2) Da li mislite otvoriti disciplinski postupak protiv direktora Oskara Grofa i svih profesora, da bi se tim putem utvrdila prava istina o rečenom štrajku, te da se faktični krivci osetnije kazne, jer je učinjeni nedužni premještaj samo na štetu državne kase.

3) Da li ste voljni, sve one honorare koje uživa direktor Grof upotrebiti za one kvalifikovane ljude, koji očekuju nameštenje u Vašem resoru.

Za ovu interpelaciju tražimo prvenstvo.

28 aprila 1937 god.

Beograd

U ime Jugoslovenskog radikalnog kluba

narodni poslanici:

Boško Zeljković, s. r., Pavle Gajić, s. r., Mihailo Đurović, s. r., Mita Dimitrijević, s. r., Mirko Komnenović, s. r., Ljubomir Jovanović, s. r.

INTERPELACIJA

Antona Kersnika i drugova, narodnih poslanika, na Ministra unutrašnjih poslova o ubistvu studenta Rudolfa Dolinara, koje su ubistvo izvršile pristalice Jugoslovenske nacionalne stranke.

Dne 8 juna o. g. oko 19 časova jedna grupa od oko 16 ljudi, pod vodstvom Reje Slavkote, upravnika „Večernika Jutra“ u Mariboru, naoružana revolverima, mesarskim noževima, motkama i kamenicama napala je u Prelogama, opština Prihova, iz zasede autobusa sa studentima Ljubljanskog univerziteta, koji su bili potpuno nenaoružani, goloruki, pošto ni jedan od njih nije imao čak ni jedne palice. U ovom mučkom napadu pao je kao žrtva akademičar Rudolf Dolinar, uboden nožem u leđa od jednog napadača, Dugine Viktora, koji je to priznao.

U vezi sa time čast mi je upitati Vas, Gospodine Ministre:

Je li Vam poznato, da su taj mučki napad organizovali pristalice JNS, te da je glavni organizator ove plaćeničke gomile, tog zločinačkog napada, Reja Slavko, upravnik „Večernika Jutra“ u Mariboru, a to je u stvari večernje izdanje Kramer—Pirkmajerovih novina u Ljubljani?

Je li Vam dalje poznato, da je Reja Slavko, koji je rođen u blizini Gorice (u Italiji) organizovao za taj zločinački posao svoje drugove iz Primorske, od kojih jedan, t. j. Bunc Jože, uopšte nije naš građanin, tako da stoji fakat, da su lica koja uživaju gostoprimstvo naše države ubila na bestijalan način sina naše seljačke porodice?

Obzirom na gornje čast mi je upitati Vas, Gospodine Ministre:

1) Šta nameravate poduzeti da se onemoguću zločinački napadi JNS-ovaca u Dravskoj banovini, koji hoće mučkim sredstvima terorizirati ogromnu većinu slovenačkog naroda?

2) Šta nameravate pokrenuti protiv onih lica,

koja uživaju gostoprimstvo naše države, te mučki ubijaju najbolje sinove naše zemlje, sinove naših seljačkih majki?

Narodni poslanici:

Anton Kersnik, s. r., dr. Jure Koce, s. r., dr. Andrej Veble, s. r.

INTERPELACIJA

Dr. Jure Kocea i drugova, narodnih poslanika na Ministra unutrašnjih poslova o cepanju državne zastave od strane trojice organizovanih pristalica Jugoslovenske nacionalne stranke.

GOSPODINE MINISTRE,

Dne 20 juna o. g. bila je državna zastava u Laškom pocepana i bačena u blato na sred puta. Ustanovljeno je da su taj zločinski čin napravila tri organizovana člana JNS t. j. Kačić Stanko, Hlebec Draško i Vabić Andrej, svi iz Laškog.

U vezi sa time čast mi je, Gospodine Ministre, uputiti Vam sledeća pitanja:

Je li Vam poznato da su pomenuta trojica organizovani članovi JNS? Je li Vam dalje poznato, da su oni morali dobro znati da se radi o državnoj zastavi, što dokazuju sve okolnosti a naročito i fakat da je pored zastave sijala jaka električna sijalica? Pomenuti članovi JNS bili su aretirani i konačno priznali svoj ogavni zločin, kojim bi oni sigurno podvalili pristašama naše stranke JRZ, ako bi im pošlo za rukom da su mogli svoj zločin udesiti tako, kako ne bi mogli pasti vlastima u ruke.

Je li Vam poznato, da su za vreme dolaska g. Petra Živkovića, dne 5 juna o. g., JNS-ovci hteli našu stranku oklevetati da su tobože njezini pri-

staši pocepali državnu zastavu? Je li Vam poznato, da je u istini bila stvar ta, da su kod demonstracija lupali JNS-ovci kopljem na kojem je bila zastava ovijena (nerazvijena) po demonstrantima, koji su hteli oteti koplje, pa se je kod toga koplje prelomilo. Državna zastava je ostala netaknuta, te je mogla biti docnije razvijena.

Iz gore pomenutog proizlazi da JNS-ovci sami po unapred utanačenom nacrtu sistematski izdajničko-klevetnički obeščašćuju državnu zastavu, kako bi onda podvalili takve ogavne zločine našim pristašama.

Obzirom na gore pomenuto čast mi je, Gospodine Ministre, upitati Vas:

1) Šta nameravate pokrenuti protiv gore pomenutih pristaša JNS, koji su pocepali državnu zastavu, te je bacili u blato?

2) Šta nameravate učiniti protiv zločinačkog rada JNS-ovaca, koji sami obesčašćuju ove naše najveće svetinje u nameri da ih podvale drugima?

Narodni poslanici:

Dr. Jure Koce, s. r., Andrej Veble, s. r.

INTERPELACIJA

Dr. Franca Klara, narodnega poslanca, na Ministra za fizičko vzgojo naroda — radi demonstracij ob priliki požiga sokolskega paviljona v Ljubljani in postopanja demonstrantov proti gasilcem.

GOSPOD MINISTER,

V noći od 12 na 13 junija, kmalu po polnoči je zgorel godbeni paviljon na letnem telovadišču ljubljanskega Sokola. Takoj po začetku požara se je zbrala okrog 300 ljudi broječa množica očividnih pristašev JNS na čelu z narodnim poslancem Rajko Turkom, ki se je s sokolskim znakom na prsih obnašal tako izzivalno in nedostojno, da mu je upravnik ljubljanske policije dr. Hacin rekel: »Ako bi ne bili narodni poslanec, Vas bi dal na mestu aretirati.« Šele nato se je dal g. Rajko Turk pomiriti.

Dovoljujem si Vas vprašati, gospod minister:

Ali Vam je znano, da so demonstranti pretepli gasilce ki so, pozvani, prišli gasiti požar, ki je iz-

bruhnul iz godbenega paviljona. Gasilci so bili dejansko napadeni in dva gasilca celo ranjena. Takojšnje gašenje požara je bilo onemogočeno, ker gasilci niso mogli vporabiti najbližjega hidranta.

Vprašam Vas, gospod minister, ali hoćete demonstrante in predvsem njihove kolovodje najstrožje kaznovati. Obenem izvolite sporočiti, kaj hoćete ukreniti, da se gasilcem omogoči nemoteno in mirno izvrševanje njihovega nesebičnega in težkega poklica?

Beograd, 30 junija 1937.

Narodni poslanci:

Dr. Franc Klar, s. r., Anton Kersnik, s. r.

INTERPELACIJA

Mihaela Brenčiča, narodnega poslanca, na Ministra za notranje zadeve, radi demonstracij ob priliki požiga sokolskega paviljona v Ljubljani in postopanja demonstrantov protiv gasilcem.

GOSPOD MINISTER,

V noči od 12 na 13 junija kmalu po polnoči je zgorel godbeni paviljon na letnem telovadišču ljubljanskega sokola. Takoj po začetku požara se je zbrala okrog 300 ljudi broječa množica očividnih pristašev JNS na čelu z narodnim poslancem Rajko Turkom, ki se je s sokolskim znakom na prsih obnašal tako izzivalno in nedostojno, da mu je upravnik ljubljanske policije dr. Hacin rekel: „Ako bi ne bili narodni poslanec, Vas bi dal na mestu aretirati.“ Šele nato se je dal g. Rajko Turk pomiriti.

Dovoljujem si Vas vprašati, gospod minister: ali Vam je znano, da so demonstranti pretepli

gasilce, ki so, pozvani, prišli gasit požar, ki je izbruhnil iz godbenega paviljona. Gasilci so bili dejansko napadeni in dva gasilca celo ranjena. Takojšnje gašenje požara je bilo onemogočeno, ker gasilci niso mogli vporabiti najbližjega hidranta.

Vprašam Vas, gospod minister, ali hočete demonstrante in predvsem njihove kolovodje najstrožje kaznovati. Obehem izvolite sporočiti, kaj hočete ukreniti, da se gasilcem omogoči nemoteno in mirno izvrševanje njihovega nesebičnega in težkega poklica?

Beograd, 30 junija 1937.

Mihael Brenčič, s. r.
narodni poslanec

INTERPELACIJA

Rudolfa Pevca, narodnega poslanca, na notranjega Ministra in Ministra za fizičko vzgojo naroda, radi požiga godbenega paviljona na letnem telovadišču Sokola v Ljubljani.

GOSPOD MINISTER,

V noči od 12. na 13. junija t. l. okrog ene ure zjutraj je bil na letnem telovadišču ljubljanskega Sokola zažgan paviljon v vrednosti okrog 30.000.— din. Kralj. banska uprava dravske banovine je o tem dogodku objavila uradni komunike z dne 13. 6. t. l., v katerem na podlagi podatkov policijske preiskave sklepa, da obstoji opravičen sum, da so paviljon zažgali nasprotniki sedanjega režima in sicer z namenom, da bi odvrnili pozornost javnosti od zločinskega umora Rudolfa Dolinarja.

Ker sedaj pristaši JNS v raznih letakih vehementno napadajo gospoda bana Dravske banovine g. dr. Marko Natlačena, g. upravnika ljubljanske policije dr. Hacin in pristaše JRZ in jih dolžijo protizakonitih dejanj, obstoji javni interes, da se čimpreje in temeljito cela stvar razčisti. Zato si dovoljujem vprašati Vas, gospod minister:

1) ali Vam je znano, da je policija v Ljubljani na željo sokola zastražila kritičnega dne vse sokolske objekte, razen omenjeni godbeni paviljon, katerega stražo so si izrecno pridržali sami sokoli in sta v rešnici dva sokola stražila ta paviljon.

2) Ali Vam je dalje znano, da sta za stražo določena sokola stražila paviljon samo do 23 ure, čeravno je bilo evidentno važneje stražiti paviljon od 23 ure dalje.

3) Ali Vam je znano, da je pogorel ravno ta paviljon, ki so ga stražili sokoli in s tem prevzeli nase odgovornost za njegovo varnost, kakor je to storila policija pri drugih objektih. Ako bi se straža v redu vršila bi bila vsaj dana možnost, da bi straža zasačila požigalce.

Po demonstracijah, ki so se s čudovito naglico takorekoč v trenutku požara razvile in v katerih so padali nedopustni vzkliki proti vladi in po nečloveško barbarskih letakih, ki so bili radi požiga paviljona izdani, lahko sklepamo, da je nasprotnikom današnjega režima bil ta požig dobrodošel kot da bi bil naročen.

Podpisani pripominjam, da sem bil v najtežjem času t. j. od leta 1897 naprej sokol ter sem častni starosta Sokola v Mozirju ter je jasno, da me vodijo kot starega nacionalnega borca samo objektivni razlogi, ko vlagam to interpelacijo v edini želji da se v vsestranskem objektivnem interesu stvar najtemeljitejše razčisti. Zato si usojam zaprositi Vas, gospod minister, da narodno skupščino čimpreje obvestite o rezultatu tozadevne preiskave in o ukrepih, ki jih hočete napraviti.

Beograd, 1 julija 1937.

Rudolf Pevec, s. r.
narodni poslanec

INTERPELACIJA

Dr. Andreja Veble-ta narodnega poslanca, in tovarišev, na notrajega Ministra, radi razširjanja klevetniških letakov proti predstavnikom državne oblasti.

GOSPOD MINISTER,

V zadnjem času širijo politični nasprotniki sedanjega režima na področju Dravske banovine razne klevetniške letake z očividnim namenom, da rušijo ugled in veljavo državnih oblasti. Kot primer nava-

jam letak z naslovom: „Uradne laži gospoda bana Natlačena“ in s podpisom „Jugoslovenska zaščita“, ki so ga širili nepoznani ljudje dne 17 VI t. l. po ljubljanskih predmestjih. V tem letaku se vedoma neresnično prikazujejo dogodki pri Prihovi (Dravska

banovina), da so katoliški akademiki v mraku v pijani zmešnjavi sami zabodli z nožem v hrbet svojega tovariša Rudolfa Dolinarja, če tudi je po podatkih preiskave dognano, da je Rudolfa Dolinarja zabodel Dugina Viktor, član JNS iz Maribora. V drugem letaku pod naslovom: „Prijateljem nacionalistom“ z dne 12 VI t. l., ki je bil tiskan v Narodni tiskarni v Ljubljani, se lažno prikazuje nesrečen dogodek v Prihovi ter se ugotavlja, da pristašev JNS ne zadene niti najmanjša krivda glede smrti Rudolfa Dolinarja, dasiravno je že sedaj dokazano, da so napad na Rudolfa Dolinarja organizirali pristaši JNS. Tretji letak pod naslovom: „Napadi separatista na sokolstvo u Slovenačkoj“ opisuje lažno, kako g. dr. Korošec in njegovi črni bratje odkrito delujejo proti narodnemu edinstvu in naši državni celoti in kako je banovinska organizacija JRZ baje imenovala za svojega tajnika nekega „popa“ iz Avstrije, ko se je svoječasno z orožjem v roki boril proti našemu osvobojenju in zjedinenju ter je leta 1918 z orožjem v roki preprečil dohod belih orlov v Ljubljano. Četrty letak pod

naslovom: „Vatikanska elegija“ ter „Slovenski fantje“ — krščen duš, bojna himna slovenskih udarnikov“ pa vsebuje celo vrsto najogabnejših žalitev slovenskega ljudstva zlasti slovenske mladine.

Dovoljujem si staviti na Vas Gospod Minister, sledeča vprašanja:

1) Ali Vam je znano, katere osebe širijo zgoraj navedene in druge klevetniške letake proti predstavnikom državnih oblastev v Dravski banovini?

2) Kaj nameravate ukreniti, da se razširjevalci navedenih klevetniških letakov kaznujejo, da se preprečijo slična dejanja.

Izvolite sprejeti, Gospod minister, izraze našega odličnega spoštovanja.

Beograd, 1 julija 1937.

Narodni poslanci:

Dr. Andrej Veble, s. r., Mihael Brenčič, s. r., dr. Fran Šemrov, s. r., Gajšek Karl, s. r.

INTERPELACIJA

Avgusta Lukačiča, narodnega poslanca za srez ljutomerski, na notranjega Ministra, radi nekvalificiranega obnašanja sreskega načelnika g. dr. Janka Vidica, dne 24 junija 1937 v gostilni Jelinek v Ptuju.

GOSPOD MINISTER,

Dne 24 junija 1937 so po prihodu čakovskega vlaka prispeli na vrt gostilne Jelinek gospodje: sreski načelnik g. dr. Janko Vidic, mestni župan g. dr. Alojzij Remec in komandir žandarmerijske čete g. kapetan I klase Bervaldi. Prva dva sta bila vidno pijana. Nekaj časa so sedeli sami pri mizi, nato so se preselili k družbi mlajših gospodov. Litri so pridno romali na mizo. Čez kake četrt ure je vstal sreski načelnik g. dr. Janko Vidic ter brez vsakega povoda v javnem nagovoru napadel pri drugi mizi sedeče goste, med katerimi je bil tudi banovinski svetnik g. dr. Visenjak. Ker se je le upravičeno smatral užaljenega je vstal ter izjavil, da si prepoveduje žaliti in izzivati kakor tudi žaliti člane svoje družbe. Gospod sreski načelnik mu je na to odvrnil, da je on uradna oseba in da ima pravico do takega postopanja. Ko mu je g. dr. Visenjak odvrnil, da je pijan in da v takem stanju ne predstavlja nobene uradne osebe, je g. sreski načelnik prisedel k posebni prazni mizi ter izjavil, da je sedaj na uradnem mestu in da je sedaj uradna oseba. Kmalu na to pa se je zopet vrnil med prejšnjo družbo ter nadaljeval z žalitvami. Ne dolgo za tem pa je sreski načelnik pri mizi trdno zaspal in smrčal. Družba je nadaljevala v popivanju. Eden mlajši gospodov iz te

družbe si je nataknil klobuk g. sreskega načelnika, vzel njegovo palico in izjavil proti spečemu g. dr. Vidicu: „Sedaj sem jaz sreski načelnik. — Odmah da se mi dižeš! — Nočeš! — Čekaj, sutra da mi dežuraš na srezu i t. d.“ Gospod sreski načelnik pa se ni zbudil in je šele s polivanjem z vodo za vrat in močnim tresenjem se jim je posrečilo, da so ga med glasnim smejanjem in norčevanjem člani njegove družbe prebudili, ter ga takoreč odvlekli domov.

Gospod minister!

Tako početje sigurno ni v stanju, da utrdi ugled upravnih oblasti.

Gospod minister!

Ali Vam je poznan gornji slučaj?

Ali ste pripravljeni izvesti najstrožjo objektivno preiskavo ter s primernimi disciplinskimi kazni zaščititi ugled sreskega načelnika kot prvo, nato še ugled Vašega resora na splošno.

Sprejmite, gospod minister, tudi ob tej priliki izraze mojega najodličnejšega spoštovanja.

Beograd, 1 julija 1937.

Narodni poslanec
za srez ljutomerski:
Lukačič Avgust. s. r.

